

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

dokonanej w dniach 24-25 lutego 2014 r. na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w obszarze nauk społecznych; w dziedzinie nauk ekonomicznych; w dyscyplinach naukowych: nauki o zarządzaniu, ekonomia, finanse na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanym w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. Bogusław Plawgo (członek PKA);

członkowie:

- dr hab. Wiesław Ciechomski (członek PKA);
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski (ekspert PKA);
- mgr Agnieszka Socha-Woźniak (ekspert ds. formalno-prawnych PKA);
- Mateusz Prucnal (ekspert PKA, przedstawiciel PSRP).

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz czwarty ocenia jakość kształcenia na kierunku *zarządzanie* w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu prac określonego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2013/2014. Wizytacja poprzedzona była zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz podziałem zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w toku wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1)

Studia na kierunku „zarządzanie” trwają 6 semestrów i prowadzone są w ramach 3 specjalności – *Zarządzanie innowacjami*, *Eurobiznes* oraz *Obsługa graniczna*. Wprawdzie przyjęto ogólnoakademicki profil kształcenia, jednak efekty kształcenia, a szczególnie odnoszone do przyjętych specjalności, wskazują na dążenie do raczej praktycznego kształcenia odpowiadającego potrzebom lokalnego rynku pracy. Wyraźnie jest to widoczne w odniesieniu do specjalności *Obsługa graniczna* związanego z uwarunkowaniami lokalizacji uczelni w pobliżu granicy państwa. Jednakże także i pozostałe specjalności wydają się być zorientowane na lokalne potrzeby dominujących w regionie małych i średnich przedsiębiorstw. Obecnie planowana jest nowa specjalność związana z logistyką także wynikająca z lokalnych potrzeb. Warto podkreślić, iż historycznie zarządzanie było na uczelni pierwszym kierunkiem z dziedziny nauk ekonomicznych.

Misję i strategię PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej Senat Uczelni przyjął Uchwałą nr 147/2012 z dnia 16 listopada 2012 r. Zgodnie z powyższym dokumentem Misją PSW jest dążenie do przekształcenia jej w pełni nowoczesną akademicką szkołą wyższą poprzez

kształcenie młodzieży na wysokim poziomie jakościowym na studiach I, II i III stopnia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków medycznych, ekonomicznych i technicznych, w tym także kierunku rolnictwo, a także inicjowanie i prowadzenie badań naukowych oraz działań na rzecz rozwoju miasta i regionu. Nadrzędnym, określonym w Strategii PSW celem strategicznym jest stworzenie nowoczesnej uczelni kształcącej wysoko wykwalifikowanych pracowników na potrzeby lokalnej gospodarki, oświaty czy służby zdrowia. Strategia Uczelni zakłada 9 celów strategicznych: przygotowanie warunków do utworzenia Akademii Białskiej w roku akademickim 2016-2017; rozwój: kadry naukowo-dydaktycznej, działalności dydaktycznej, działalności naukowo-badawczej, infrastruktury uczelni, współpracy międzynarodowej; zwiększenie roli uczelni w regionie; doskonalenie procesu zarządzania i jakości w uczelni oraz aktywizację społeczności akademickiej.

W związku z założoną w Strategii PSW zmianą struktury organizacyjnej Uczelni, od 1 września 2013 r. obowiązuje struktura wydziałowa, a jednostką odpowiedzialną za kształcenie na kierunku „zarządzanie” jest obecnie Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych (poprzednio kierunek prowadzony był w Instytucie Ekonomii i Zarządzania).

Misja i Strategia nowo powstałego Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych nie zostały jeszcze zdefiniowane i formalnie przyjęte, jednakże Rada Wydziału powyższej Jednostki powołała Uchwałą nr 2/2014z dnia 17 lutego 2014 r. *Wydziałową Komisję do opracowania ogólnych kierunków działalności Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych PSW im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej*, do której zadań należy: opracowanie strategii rozwoju Wydziału zbieżnej ze strategią i misją rozwoju PSW w Białej Podlaskiej z uwzględnieniem następujących celów strategicznych WNEiT: zapewnienie stałego podnoszenia jakości kształcenia na poziomie merytorycznym i metodycznym, uzyskanie na wszystkich prowadzonych na Wydziale kierunkach w zakresie nauk ekonomicznych uprawnień do kształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia, a także rozwój własnej kadry naukowej, gwarantującej spełnienie wymagań w zakresie uprawnień wynikających z działalności dydaktycznej.

Biorąc pod uwagę, iż w dotychczasowej strategii uczelni szczególny nacisk kładziono na uzyskiwanie uprawnień do kształcenia na poziomie studiów II i III stopnia kierunek *zarządzanie* prowadzony na poziomie studiów I stopnia z raczej praktycznym profilem specjalności w ograniczonym zakresie wpisywał się w założenia strategiczne uczelni. **Kierunek zarządzanie nie wpisuje się silnie w główną dotychczasową misję uczelni tworzenia Akademii Białskiej.**

W trakcie spotkania otwierającego Rektor poinformował, iż w ostatnim czasie Senat Podjął decyzję o potrzebie przygotowania nowej strategii Uczelni, co wynika ze zmian w prawie o szkolnictwie wyższym i ograniczaniu możliwości prowadzenia kierunków profilu ogólnoakademickim. W tej sytuacji uczelnia w nowej strategii zdaniem Rektora podejmie decyzje o realizacji części kierunków w ramach profilu ogólnoakademickiego, zaś części w ramach profilu praktycznego. Jego zdaniem kierunek *ekonomia*, który już obecnie prowadzony jest na poziomie studiów I i II stopnia powinien być realizowany w ramach profilu ogólnoakademickiego, natomiast oceniany kierunek *zarządzanie* raczej w ramach profilu praktycznego. W dalszej dyskusji dotyczącej problemów związanych z niżem demograficznym i ograniczeniem liczby kandydatów, wskazano, iż uczelnia będzie musiała generalnie zweryfikować liczbę i profile prowadzonych kierunków. Może być zasadne zdaniem Rektora łączenie określonych kierunków. Dodatkowo z rozmów w trakcie wizytacji wynika, iż obecnie władze uczelni chciałyby uzupełnić strategię uczelni i wydziału o aspekt prowadzenie badań naukowych i rozwinięcia działań na styku z otoczeniem biznesowym. **Należy podkreślić, iż niezbędne jest właściwe wkomponowanie decyzji o przeszłości kierunku zarządzanie w ramach nowotworzonej strategii uczelni.**

Warto rozpatrywać bardziej praktyczną koncepcję kształcenia. Wyrazem już realizowanych działań o takim charakterze są inicjatywy skierowane do studentów, jak i społeczności lokalnej i regionalnej. Dobrym przykładem troski o wysoką jakość kształcenia i wzbogacenie oferty studiów na kierunku *zarządzania* był projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pt. „Przejdźmy do praktyki! – Pilotażowa ścieżka przygotowania studentów kierunku *Zarządzanie* do wejścia na rynek pracy”.

Jego celem było: 1. Przygotowanie praktyczne studentów do wejścia na rynek pracy poprzez objęcie konkurencyjną, specjalistyczną i nowoczesną ścieżką kształcenia, 2. kształtowanie postaw przedsiębiorczych i poprawa zdolności adaptacyjnych absolwentów do wymagań rynku pracy. W ramach projektu m.in. prowadzono badania panelowe na grupie 150 pracodawców z terenu powiatu bialskiego mające na celu określenie, jakie kompetencje są pożądane na lokalnym rynku pracy oraz na grupie studentów kierunku zarządzanie uczestniczących w projekcie dotyczące tego jakiego rodzaju kompetencje chcieliby rozwijać w toku studiów. Analiza wyników badań umożliwi weryfikację programu kształcenia na kierunku Zarządzanie pod kątem spełniania oczekiwań pracodawców i studentów. Zatem w praktyce realizowano w związku z kierunkiem *zarządzanie* pozytywne działania wykraczające poza przyjęte założenia strategiczne, tym bardziej należy dokonać przewartościowania strategii uczelni i miejsca w jej ramach kierunku zarządzanie.

Na kierunku Zarządzanie studenci mogą wybierać specjalność spośród trzech oferowanych: „Zarządzanie innowacjami”, „Obsługa graniczna” i „Eurobiznes”. W praktyce obecnie prowadzone są dwie specjalności: „Zarządzanie innowacjami”, „Obsługa graniczna”. Biorąc pod uwagę niewielką liczbę studentów ofertę specjalności należy ocenić pozytywnie. Można dostrzec szczególnie w odniesieniu do specjalności „Obsługa graniczna” dążenie do uwzględniania w koncepcji kształcenia potrzeb lokalnej gospodarki. Ze względu na położenie uczelni i bliskość granic oraz rozwój ruchu granicznego takie profilowanie wykazuje się adekwatnością do potrzeb i pewnym stopniem innowacyjności w odniesieniu do kierunku *zarządzanie*. Jako stosunkowo innowacyjną można określić specjalność „zarządzanie innowacjami”. Jednocześnie jednak w jej przypadku może wystąpić zagrożenie zbyt szerokiego profilu specjalności uniemożliwiającej bardziej praktyczne przygotowanie studentów. Warto pracować nad doskonaleniem tej specjalności. Największe wątpliwości budzi specjalność „Eurobiznes”, której koncepcja wydaje się niejasna, nie wskazuje na potencjalne miejsca pracy absolwentów, lub wskazuje w sposób zbyt szeroki.

1.2).

Zgodnie z Raportem samooceny „W tworzeniu koncepcji kształcenia biorą udział interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Podstawowym organem kolegialnym Uczelni, który uczestniczył w procesie opracowywania koncepcji kształcenia był Senat”. O udziale interesariuszy wewnętrznych można wnioskować na podstawie dokumentacji prac Senatu. Podkreśla się, iż „W obradach Senatu uczestniczą również studenci, którzy wyrażają swoje opinie i mają wpływ na kształtowanie koncepcji kształcenia opiniując, np. zmiany w programach studiów. W procesie realizacji i doskonaleniu programu kształcenia uczestniczą także nauczyciele akademicki z dużym dorobkiem naukowym i doświadczeniem praktycznym, poprzez: wyrażanie opinii, dokonywanie korekt, zgłaszanie propozycji”. Nauczyciele uczestniczyli też w pracach komisji dydaktycznej. Z informacji uzyskanej w trakcie wizytacji wynika ponadto, iż działały zespoły dla poszczególnych kierunków studiów, opracowywały one program kształcenia zgodny z KRK. W dokumentacji przedstawionej w trakcie wizytacji znalazła się opinia komisji d.s. programów studiów, dydaktyki i wychowania, która na posiedzeniu w dniu 20.06.2012 roku pozytywnie opiniuje przedłożony przez Instytut Ekonomii i Zarządzania program studiów na kierunku *zarządzanie*. W pewnym stopniu do interesariuszy wewnętrznych mających udział w kształtowaniu programu studiów należy zaliczyć także Akademickie Biuro Karier, które rozpoczęło badania losów absolwentów wszystkich kierunków studiów (wyniki tych badań będą mogły być uwzględnione w pracach nad programami studiów w latach następnych).

Analiza dokumentacji wskazuje, iż studenci kierunku *zarządzanie* są w znaczącym stopniu zaangażowani w tworzenie koncepcji oraz określanie celów i efektów kształcenia. Ich udział wyraża się głównie w trakcie posiedzeń komisji stałych zajmujących się tematyką kształcenia, Rad Wydziału oraz Senatu Akademickiego. W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że są w pełni usatysfakcjonowani z możliwości wpływu na koncepcje kształcenia. Wielokrotnie stwierdzali, że relacje panujące na Uczelni mają charakter partnerski, co sprawia, że

bardzo często uwagi kierowane są bezpośrednio do Dziekana lub Prorektora. Dodatkowo Władze Wydziału zwróciły uwagę na fakt, że studenci są zainteresowani sytuacją panującą na Uczelni, co sprawia, że ich świadomość i zaangażowanie nieustannie wzrasta.

Ze Statutu Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 30 marca 2012 r., przyjętego uchwałą senatu uczelni nr 21/2012r wynika instytucja Konwentu Uczelni, który jest organem opiniującym i doradczym, a do którego kompetencji należy m.in. wyrażenie opinii dotyczących potrzeb kształcenia i prowadzenia działalności naukowo-badawczej i wdrożeniowej. W pracach Konwentu uczestniczą m.in. przedstawiciele przedsiębiorców, stowarzyszeń zawodowych. Potwierdza to lista członków Konwentu na kadencję 01.09.2012 - 31.08.2016 r, obejmująca 20 nazwisk. W dokumentacji załączono program oraz protokół z pierwszego posiedzenia Konwentu z dnia 14 września 2012 roku, w którym ujęto przedstawienie kierunków rozwoju uczelni. **Nie uwzględniono w udokumentowanych pracach Konwentu weryfikacji koncepcji kształcenia na kierunku zarządzanie. Warto rozważyć większy udział Konwentu uczelni w kształtowaniu koncepcji kształcenia na kierunku zarządzanie.**

W trakcie wizytacji kwestie udziału interesariuszy w kształtowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów dyskutowano z przedstawicielami uczelni. Deklarowali oni, że kiedy był budowany program kształcenia zgodny z KRK zasięmano opinii interesariuszy, były organizowane spotkania z samorządowcami, w tym burmistrzami miast, przedstawiano to na posiedzeniach konwentu. Niestety nie tworzono dokumentacji formalnej z wszystkich tego typu przedsięwzięć. Jednak w dokumentacji przedstawionej w trakcie wizytacji znalazły się trzy pisma datowane na czerwiec 2012 roku od przedsiębiorców zawierające stwierdzenia, iż w odpowiedzi na prośbę o zaopiniowanie treści i efektów kształcenia, które będą realizowane na kierunku zarządzanie w roku akademickim 2012/2013 opiniują je pozytywnie. Zdaniem przedstawicieli uczelni pewną formą zasięmania opinii interesariuszy - przedstawicieli biznesu, był ich udział w fundowaniu nagród dla najlepszych absolwentów, w tym kierunku *zarządzanie*.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego (ocena: znacząco)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1)

Kierunek *zarządzanie* nie wpisuje się silnie w dotychczasową główną misję uczelni tworzenia Akademii Białskiej. Na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Technicznych nie opracowano dotychczas strategii Jednostki. Kierunek musi dopiero poszukiwać swojego miejsca w nowo tworzonej koncepcji strategicznej na poziomie uczelni i wydziału. Przy czym nie można stwierdzić, iż istnieje już jasna koncepcja roli kierunku *zarządzanie* w strategii uczelni.

1.2)

W ustaleniu koncepcji kształcenia brali dotychczas udział zarówno przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Warto rozważyć szersze włączenie Konwentu w proces ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku oraz lepsze dokumentowanie relacji z innymi interesariuszami zewnętrznymi.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

W ramach koncepcji kształcenia jako cele kształcenia na kierunku studiów *zarządzanie* przyjęto przekazanie studentom gruntownej wiedzy z zakresu teorii nauk ekonomicznych i społecznych oraz zdobycie praktycznych umiejętności w zakresie analizy i oceny zjawisk, procesów gospodarczych i społecznych. Pozwala to absolwentom na dostosowanie się do

zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej i wymagań zmieniającego się rynku pracy. Oprócz wiedzy ogólnej zdobywają oni także wiedzę specjalistyczną z zakresu wybranej specjalności. Opanowują umiejętność samodzielnego wykonywania analiz, definiowania problemów, wyciągania wniosków oraz prezentacji wyników wykonanych prac. Absolwenci opanowują również umiejętności w zakresie wykorzystania nowoczesnych narzędzi informatycznych mających zastosowanie w zarządzaniu. Nabywają także znajomość języka obcego na poziomie zapewniającym komunikację z otoczeniem, również w zakresie zarządzania organizacją. Absolwenci kształceni są jako osoby kreatywne, o przedsiębiorczym podejściu do rozwiązywania problemów z zakresu zarządzania, a w szczególności potrafią wyszukiwać, analizować i prezentować informacje oraz zarządzać skutecznie realizacją zadań. Są przygotowani do podjęcia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz zatrudnienia w przedsiębiorstwach i instytucjach na różnego typu stanowiskach, w tym o charakterze zarządczym. Absolwenci są także przygotowani do podjęcia studiów drugiego stopnia. Tak określone cele kształcenia są prawidłowo dobrane do studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunku *zarządzanie*.

Oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych i dziedziny nauk ekonomicznych. Uczelnia przyporządkowała ten kierunek do dwóch dyscyplin określonych jako kluczowe: ekonomia i nauki o zarządzaniu oraz dyscyplin pokrewnych, finanse, prawo i socjologia. Wskazanie ekonomii jako jednej z dyscyplin kluczowych dla kierunku studiów *zarządzanie* nie jest zasadne, gdyż zdecydowana większość efektów kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności oraz większość treści kształcenia odnosi się do dyscypliny nauk o zarządzaniu. Ekonomia powinna występować jako dyscyplina pokrewna.

Uczelnia określiła kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów w Uchwale nr 97/2012 Senatu Państwowej Szkoły Wyższej im. Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 20.07.2012 r. w sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia na kierunku Zarządzanie. Przyjęto 20 kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy odnosząc każdy z nich do najczęściej jednego efektu obszarowego. Cztery efekty kierunkowe zostały odniesione do dwóch efektów obszarowych, a jeden do trzech. Zastosowano odniesienia do wszystkich efektów obszarowych dla nauk społecznych. Sformułowano 22 efekty kierunkowe w zakresie umiejętności. Także w tym przypadku większość efektów kierunkowych jest odniesiona do jednego efektu obszarowego. Zastosowano odniesienia do wszystkich efektów obszarowych z zakresu umiejętności. Sformułowano 9 efektów kierunkowych z zakresu kompetencji społecznych odnosząc każdy z nich do jednego efektu obszarowego i stosując odniesienia do wszystkich efektów obszarowych.

Karta modułu kształcenia (sylabus) zawiera określenie dla każdego przedmiotu celów kształcenia i efektów kształcenia. Wskazano jakie cele realizuje każdy ze szczegółowych efektów kształcenia. Efektów szczegółowych nie podzielono na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W odrębnym zestawieniu zawartym w karcie modułu podano jednak odniesienie każdego efektu szczegółowego do efektów kierunkowych, co pośrednio wskazuje na zakres tych pierwszych. Została tym samym zapewniona niezbędna spójność efektów szczegółowych z efektami kierunkowymi.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów spełnia wymagania nauki odnoszące się do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscyplin nauk o zarządzaniu i dyscyplin pokrewnych ekonomii, finansów, prawa, socjologii. Przyjęte cele oraz specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz koncepcją rozwoju kierunku.

Opracowana dla ocenianego kierunku studiów matryca efektów kształcenia wskazuje odniesienia kierunkowych efektów kształcenia do modułów, w których pogrupowane są treści podstawowe, kierunkowe, ogólne, specjalnościowe, w tym seminarium dyplomowe i praktyka zawodowa. W matrycy efektów kształcenia została w szczególności uwzględniona praktyka zawodowa. Poprzez określone w sylabusach przedmiotów efekty szczegółowe i ich odniesienia do efektów kierunkowych stworzony został pełny obraz odniesień występujących w tym zakresie.

Analiza szczegółowych efektów kształcenia określonych w sylabusach przedmiotów oraz powiązań między nimi a efektami kierunkowymi wskazuje, że realizacja programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów zapewnia możliwość osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia i poszczególnych przedmiotów oraz praktyk zawodowych.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Zapewnia to odpowiedni dostęp zainteresowanym podmiotom do informacji na temat efektów kształcenia. Także z informacji uzyskanych od samych studentów wynika, że opisy zakładanych efektów kształcenia są dla nich w pełni dostępne. Są one udostępniane w postaci sylabusów i kart przedmiotów przedstawionych na pierwszych zajęciach przez prowadzących, jak również w dziekanacie, pracowniach oraz umieszczone na stronie internetowej Uczelni.

2.2).

Kierunkowe efekty kształcenia zostały określone w sposób zrozumiały. Przyjęte w kartach modułów (sylabusach przedmiotów) zasady formułowania celów kształcenia, efektów szczegółowych, treści kształcenia oraz stosowania wzajemnych odniesień mają prawidłową konstrukcję i zawierają szeroki zakres informacji. Jednak wypełnienie tych ram treścią w wielu przypadkach nie jest właściwe i budzi pewne niejasności. Należy tutaj wskazać następujące zastrzeżenia:

- 1) nie dokonano podziału efektów szczegółowych na efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. O tym do jakiego zakresu należy dany efekt można dowiedzieć się dopiero poprzez sięgnięcie do tabeli zamieszczonej na końcu każdej karty modułu, gdzie kod efektu szczegółowego jest odniesiony do kodu efektu kierunkowego;
- 2) niektóre z efektów szczegółowych zostały odniesione jednocześnie do efektów kierunkowych z zakresu wiedzy i z zakresu umiejętności. Niektóre pojedyncze efekty szczegółowe odniesiono do łącznie kilkunastu efektów kierunkowych (np. dla Marketingu). Należy to ocenić jako zbyt obszerne określenie efektu szczegółowego i poszukiwanie zbyt wielu odniesień do efektów kierunkowych. Niezasadne jest wskazanie, że np. jeden efekt szczegółowy odpowiada aż 8 efektom kierunkowym w zakresie wiedzy i 5 w zakresie umiejętności;
- 3) niewłaściwe są wskazane w kartach przedmiotów odniesienia treści programowych do szczegółowych efektów kształcenia obejmujące w szeregu przypadkach podanie zbyt wielu odniesień. Np. dla przedmiotu Socjologia podano 14 tematów (treści programowych) i 7 efektów szczegółowych. W odniesieniu do większości pojedynczych tematów podano, że w ich ramach są realizowane jednocześnie wszystkie efekty szczegółowe bądź większość z nich.

Tego typu opisy efektów szczegółowych i sposoby wskazywania ich odniesień do efektów kierunkowych oraz odniesień treści kształcenia do efektów szczegółowych są nieadekwatne i nie pozwalają na stworzenie zrozumiałego i przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Niektóre z kart przedmiotów są niekompletne:

- 1) karty dla wykładów monograficznych nie określają tytułów tych wykładów. Zawierają one cele, efekty szczegółowe, treści programowe, więc niezrozumiałe jest dlaczego nie podano tytułu wykładu;
- 2) część kart w zestawieniach dotyczących kryteriów oceny podaje opis wiedzy i umiejętności studenta, ale nie odnosi go do oceny (brak odpowiedniego wiersza z ocenami) – np. Międzynarodowe stosunki gospodarcze.

Wskazane problemy prowadzą do oceny, że sformułowanie efektów szczegółowych nie jest w pełni zrozumiałe i utrudnia stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

Studenci nie posiadają świadomości występowania powyżej opisanych niedoskonałości systemu efektów kształcenia. Zgodnie z opinią studentów kierunku *zarządzanie* efekty kształcenia są sformułowane klarownie i umożliwiają wykładowcom opracowanie przejrzystej formy weryfikacji ich osiągnięć. Forma i treść przedstawienia efektów kształcenia w kartach opisu przedmiotów nie stwarza problemów interpretacyjnych i jest ich zdaniem przejrzysta. Sylabusy napisane są w sposób zrozumiały dla studentów, a prowadzący konsekwentnie przestrzegają zasad zaliczenia przedmiotu przedstawionych na pierwszych zajęciach. Zgodnie z opinią studentów kierunku *zarządzanie* Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne.

2.3)

Podstawowym etapem weryfikacji efektów kształcenia jest ocena ich realizacji w ramach przedmiotów ujętych w programie kształcenia. System weryfikacji efektów kształcenia obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia, tj. wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. W kartach modułów określono w formie zestawienia tabelarycznego dla każdego szczegółowego efektu kształcenia, jakie cele kształcenia są z nim związane, jakie treści programowe z zakresu wykładu i ćwiczeń służą realizacji danego efektu, jakie narzędzia i metody dydaktyczne są wykorzystywane w tym celu i jak jest dokonywana ocena.

Regulamin studiów określa jako etapy kształcenia semestry i lata studiów. Ukończenie studiów na ocenianym kierunku związane jest z przygotowaniem pracy dyplomowej i egzaminem dyplomowym. Pozytywne oceny uzyskane ze wszystkich tych etapów są warunkiem ukończenia całego procesu kształcenia.

Na tej podstawie można stwierdzić, że system weryfikacji efektów kształcenia jest kompletny, obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz wszystkie etapy kształcenia.

Etapy i procedury weryfikacji efektów kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów wprowadzonym w 2012 r. Regulamin określa, że okresem zaliczeniowym w uczelni jest semestr. Do zaliczenia semestru stosuje się punktowy system wyrażania osiągnięć studenta ECTS. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie określonej liczby punktów ECTS, jak również pozytywnych ocen i zaliczeń ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów. Warunkiem uzyskania punktów przypisanych do przedmiotu jest osiągnięcie założonych efektów kształcenia. W uczelni stosowana jest tradycyjna skala ocen od 2,0 do 5,0. Podstawą do zaliczenia zajęć jest osiągnięcie założonych efektów kształcenia poprzez udział i aktywność w tych zajęciach oraz uzyskanie pozytywnych wyników kontroli wiadomości i ocen z prac wynikających z programu zajęć. Formy tej kontroli określa i podaje do wiadomości studentów prowadzący zajęcia na początku semestru. Brak zaliczenia przedmiotu uniemożliwia przystąpienie do egzaminu. Egzamin jest formą sprawdzenia stopnia realizacji przez efektów kształcenia przypisanych do danego przedmiotu. Student jest informowany o wynikach oceny i ma prawo wglądu do prac pisemnych bądź informacji o wyniku egzaminu ustnego. Student ma prawo do zdawania jednego egzaminu poprawkowego. W przypadku kwestionowania obiektywizmu oceniającego bądź prawidłowości trybu i formy egzaminu student może wystąpić o przeprowadzenie egzaminu komisyjnego. Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia jest przeprowadzana w formie określonej w programie studiów i z zastosowaniem metod podanych w sylabusie przedmiotu. Są to egzaminy, zaliczenia pisemne, aktywność na zajęciach, wykonywanie prac zleconych itd. Uzyskanie wszystkich zaliczeń i zdanie egzaminów przewidzianych w planie studiów dla danego ich etapu (semestru, roku) jest warunkiem awansu na semestr/rok następny. Regulamin określa również zasady awansu warunkowego w przypadku nie osiągnięcia efektów przewidzianych dla danego etapu studiów. Zawarte w Regulaminie studiów obowiązującym w Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów warunki i zasady weryfikacji efektów kształcenia są prawidłowe i odpowiadają powszechnie przyjętym w krajowym szkolnictwie wyższym.

Regulamin studiów określa zasady i przebieg procesu dyplomowania. **Brak jest w Uczelni szczegółowych przepisów wewnętrznych regulujących proces dyplomowania.** W 2009 r. Senat przyjął jedynie uchwałę określającą, że tematy prac dyplomowych powinny być zgodne z kierunkiem kształcenia i podlegają zatwierdzeniu przez prorektora ds. studenckich. Pracę dyplomową student wykonuje pod kierunkiem naukowym nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora. Ocena pracy jest dokonywana przez promotora i recenzenta. Tak określone zasady dyplomowania są bardzo enigmatyczne. Nie rozstrzygają w szczególności kwestii powiązania tematyki prac dyplomowych oraz powołania recenzentów zgodnie z kompetencjami merytorycznymi ich opiekunów i osób oceniających.

Dopuszczenie do egzaminu dyplomowego wymaga uprzedniego zaliczenia wszystkich przedmiotów i praktyk oraz zdania wszystkich egzaminów ujętych w planie studiów, uzyskania wymaganej liczby punktów ECTS oraz pozytywnej oceny z pracy dyplomowej. Egzamin odbywa się przed komisją, w skład której wchodzi przewodniczący, promotor i recenzent. Na egzaminie dyplomowym student dokonuje prezentacji pracy dyplomowej i odpowiada na jedno pytanie dotyczące pracy i dwa kierunki studiów. Ostateczny wynik ze studiów ustalany jest jako średnia ważona średniej ocen z przebiegu studiów (0,5), oceny z egzaminu dyplomowego (0,25) i z pracy dyplomowej (0,25).

Zdaniem studentów najczęstszym sposobem weryfikacji wiedzy są egzaminy. Obszar umiejętności oraz kompetencji społecznych weryfikowany jest najczęściej w trakcie ćwiczeń. W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci wizytowanego kierunku stwierdzili, że oceniani są obiektywnie oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów. Wymagania oraz forma weryfikacji efektów kształcenia jest przedstawiana na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez prowadzących.

Stosowany w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów system weryfikacji efektów kształcenia stwarza podstawy do ich zmierzenia i oceny stopnia realizacji na wszystkich etapach procesu kształcenia. W odniesieniu do procesu dyplomowania brakuje jednak zasad powierzania obowiązków promotora i recenzenta prac dyplomowych zgodnie z ich kompetencjami merytorycznymi. Procedury i metody przyjęte do pomiaru i oceny realizacji efektów kształcenia są prawidłowe.

Wymagania związane z zaliczaniem etapów kształcenia są w sposób przejrzysty określone w Regulaminie studiów oraz kartach modułów (przedmiotów). Zapewnia to niezbędną standaryzację wymagań stosowanych w odniesieniu do wszystkich studentów. Studenci mają zagwarantowany w Regulaminie studiów dostęp do informacji o otrzymanych ocenach. Studenci mają prawo wglądu do prac pisemnych, co zapewnia przejrzystość ocen oraz możliwość otrzymania ich uzasadnienia przez prowadzącego przedmiot. Karty modułów określają sposoby oceny stosowane w ramach każdego z przedmiotów. Podają one także kryteria oceny poprzez wystandaryzowany opis wiedzy i umiejętności, jakie musi osiągnąć student dla uzyskania zaliczenia i określonej oceny. Regulamin studiów dopuszcza przeprowadzanie zaliczeń i egzaminów komisyjnych w przypadku kwestionowania wystawionych ocen. Oceny podlegają wpisowi do indeksu, karty osiągnięć oraz protokołu egzaminacyjnego. Na tej podstawie można uznać, że stosowane w Uczelni rozwiązania pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

Sprawność kształcenia na ocenianym kierunku studiów liczona jako procent osób kończących studia w stosunku do przystępujących do pierwszej sesji na pierwszym roku studiów zawierała się w latach 2008-2011 w granicach 61-69 %. Udział osób nie podejmujących studiów wynosił od 3 do 8 %. Po pierwszym semestrze skreślano od 15 do 28 %. Natomiast w trakcie studiów z powodu niezaliczenia semestru skreślanych było od 6 do 18 % studentów. Oznacza to, że stosunkowo duża grupa osób nie podejmuje studiów po przyjęciu na nie bądź odpada już po

pierwszym semestrze. Jest to więcej niż w trakcie całych późniejszych studiów. Wskazuje to przede wszystkim na niedostosowanie kandydatów do wymogów stawianych przez uczelnię.

Regulamin studiów jest dostępny dla studentów w wersji elektronicznej na stronach internetowych uczelni a w wersji drukowanej w dziekanacie Wydziału. Karty modułów określające sposoby oceny oraz kryteria wystawiania zaliczeń i ocen są dostępne dla studentów na stronie internetowej uczelni. Prowadzący zajęcia na początku semestru informują studentów o warunkach i kryteriach weryfikacji ich osiągnięć i wystawiania oceny. Studenci mają prawo wglądu do prac pisemnych i uzyskiwania informacji o wynikach egzaminów i zaliczeń. Należy zatem uznać, że uczelnia zapewnia odpowiedni dostęp do informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia oraz udostępnia studentom wyniki ocen. Zgodnie z opinią studentów prowadzący konsekwentnie przestrzegają zasad zaliczenia przedmiotu przedstawionych na pierwszych zajęciach

2.4)

Obowiązek monitorowania losów zawodowych absolwentów uczelni wyższych realizowany jest w Uczelni przez Biuro Karier powołane Uchwałą Nr 52/2005 Senatu PSW z dnia 24 listopada 2005 r. Od 3 grudnia 2012 r. Biuro Karier stanowi osobną jednostkę organizacyjną. Rektor Uczelni powołał ponadto Zarządzeniem nr 36/2011 z dnia 8 listopada 2011 r. Pełnomocnika Rektora ds. monitorowania kariery zawodowej absolwentów, do zadań którego należy monitorowanie losów zawodowych absolwentów oraz opieka nad Biurem Karier. Na posiedzeniu w dniu 11 maja 2012 r. Senat Uczelni zatwierdził Uchwałą nr 36/ 2012 przedstawione przez Pełnomocnika Rektora ds. monitorowania karier absolwentów sprawozdanie w zakresie monitorowania karier zawodowych absolwentów PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej za rok 2012.

Uczelnia zmierza do uzyskania pierwszych informacji o losach zawodowych swoich absolwentów już po roku od ukończenia studiów. Wynika to z charakteru lokalnego rynku pracy, na którym czas poszukiwania zatrudnienia przekracza okres 6 miesięcy. Badanie losów nie jest uregulowane w ramach przepisów wewnętrznych Uczelni. Uczelnia prowadzi badania losów absolwentów w oparciu o ankiety kierowane w drodze elektronicznej do osób, które wyraziły zgodę na udział w takich badaniach. Absolwenci dokonują oceny wiedzy, kompetencji i umiejętności nabytych w ramach studiów oraz wyrażają opinię o możliwościach, jakie stwarza im na rynku pracy studiowanie wybranej specjalności. Pierwsze badania zostały przeprowadzone w miesiącach sierpień - wrzesień 2013 r. i obecnie trwa opracowywanie ich wyników. Według stanu na luty 2014 r. opracowano raport częściowy, a raport całościowy uwzględniający w szczególności specyfikę lokalnego rynku pracy jest w przygotowaniu. Za organizację badań losów absolwentów i opracowanie wspólnie z Biurem Karier raportu z ich wyników odpowiada pełnomocnik Rektora ds. badania kariery zawodowej absolwentów.

Należy także wskazać, że Uczelnia realizowała projekt badawczy, w ramach którego 150 pracodawców z terenu powiatu bialskiego wyrażało swoje opinie na temat kompetencji pożądaných na lokalnym rynku pracy. Informacje pozyskane w tym zakresie były wykorzystane do weryfikacji programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Przy tworzeniu programu kształcenia uwzględniane są także informacje z badań opinii pracodawców o absolwentach prowadzonych przez Biuro Karier. Opinie te są zbierane w drodze badań ankietowych oraz cyklicznych spotkań organizowanych z pracodawcami. Informacje pozyskane w tej drodze są po zakończeniu roku akademickiego przekazywane Zespołowi ds. jakości kształcenia.

Należy uznać, że Uczelnia prowadząca oceniany kierunek studiów wdrożyła procedury i mechanizmy umożliwiające badanie losów zawodowych absolwentów. Uzyskane informacje są wykorzystywane do dostosowania efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia prowadzi w odpowiednim zakresie działania mające na celu zaangażowanie przedstawicieli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych do kształtowania efektów kształcenia.

Ekspert 1 – dydaktyka

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Analiza prac dyplomowych prowadzi do następujących wniosków:

1. Tematyka prac dyplomowych jest zgodna z ocenianym kierunkiem studiów. Tematy są z reguły formułowane prawidłowo z punktu widzenia zakresu przedmiotowego. Jedyne sporadycznie pojawiają się tematy zbyt obszerne.
2. Prace mają charakter teoretyczno-empiryczny: składają się z obejmującej najczęściej dwa rozdziały części teoretycznej i jeden rozdział części empirycznej.
3. Zakres wykorzystywanych źródeł jest zróżnicowany. Część prac opartych jest na stosunkowo obszernej literaturze przedmiotu, ale w niektórych źródła są dość wąskie. Występują prace wykorzystujące badania własne studentów (ankiety).
4. Oceny prac sporządzane przez promotora i recenzenta sporządzane są na standardowych formularzach. Zawierają one odniesienia do wszystkich punktów, ale oceny merytoryczne często sprowadzają się do opisu zawartości pracy, a niej wartościującej oceny.
5. Niektórzy promotorzy i recenzenci nie zwracają należytej uwagi na ocenę strony formalnej pracy.

W ramach oceny przeprowadzonej przez Państwową Komisję Akredytacyjną w 2007 r. (ocena warunkowa na jeden rok), 2008 r. (ocena pozytywna na jeden rok), 2010 r. (ocena warunkowa) oraz 2010 r. (ocena pozytywna na cztery lata) sformułowano w ramach kryterium drugiego uwagi odnoszące się do:

1. jakości części prac dyplomowych. Zastrzeżenia co do zgodności części tematów prac dyplomowych z kierunkiem studiów, zbyt małego oparcia prac na danych empirycznych i rozwiązywania rzeczywistych problemów, ubogiej podbudowy teoretycznej prac i niedostatecznie licznych odniesień do publikacji naukowych w dziedzinie, której praca dotyczy oraz dokonywaniem oceny prac przez osoby z tytułem zawodowym magistra.
2. dostępu studentów do prac egzaminacyjnych.

Ad. 1. Jak wskazano w pkt. 2.3. niniejszej oceny w Uczelni proces dyplomowania jest przedmiotem jedynie ogólnych regulacji ujętych w Regulaminie studiów. Określa on jedynie, że promotor i recenzent pracy dyplomowej powinni mieć co najmniej stopień naukowy doktora. Nie wskazuje natomiast na niezbędne z punktu widzenia merytoryczne powiązanie zainteresowań naukowych tych osób z kierowanymi i ocenianymi pracami dyplomowymi. Nie określa również kto wyznacza promotorów i recenzentów i zatwierdza tematy prac dyplomowych.

Analiza tematów prac dyplomowych na ocenianym kierunku studiów z ostatniego roku akademickiego (2012/2013) wskazuje, że w zasadzie tematy wszystkich są zgodne z kierunkiem studiów (jedynie 2 prace na 103 poddane analizie nie kwalifikowały się do ocenianego kierunku studiów). Promotorami i recenzentami prac dyplomowych są wyłącznie osoby posiadające tytuł naukowy bądź stopień naukowy.

Dokonana przez Zespół oceniający weryfikacja losowo wybranych prac dyplomowych wskazuje, że prace składają się z reguły z dominującej części teoretycznej (dwa rozdziały) i węższej części empirycznej (jeden rozdział). Zakres wykorzystanej literatury przedmiotu jest w poddanych analizie pracach zróżnicowany. Promotorzy i recenzenci nie zawsze zwracają uwagę na prawidłowość doboru i wykorzystania literatury przedmiotu.

Ad 2. Obowiązujący aktualnie w Uczelni Regulamin studiów zapewnia studentom możliwość dostępu do prac etapowych i końcowych i uzyskiwania informacji o ich ocenach.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego (ocena: znacząco.)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Program kształcenia spełnia wymagania nauki odnoszące się do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscyplin nauk o zarządzaniu, ekonomii i finansów. Zawarte w nim treści kształcenia odpowiadają oczekiwaniom w zakresie

współczesnej wiedzy i umiejętności odnoszących się do kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie*. Cele, specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz koncepcją rozwoju kierunku.

2.2) Sformułowanie efektów szczegółowych w kartach modułów oraz ich odniesień nie jest w pełni zrozumiałe i utrudnia stworzenie przejrzystego systemu ich weryfikacji.

2.3) System weryfikacji efektów kształcenia jest kompletny, obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz wszystkie etapy kształcenia. System weryfikacji efektów kształcenia stwarza podstawy do ich zmierzenia i oceny stopnia realizacji na wszystkich etapach procesu kształcenia. W odniesieniu do procesu dyplomowania brakuje jednak zasad powierzania obowiązków promotora i recenzenta prac dyplomowych zgodnie z ich kompetencjami merytorycznymi. Stosowane w Uczelni rozwiązania pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

Działania naprawcze podjęte w Uczelni w zakresie podniesienia jakości prac dyplomowych doprowadziły do zapewnienia pełnej zgodności tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów. Należy wskazać jednak, że w Uczelni nie ma niezbędnych regulacji wewnętrznych w zakresie określania i zatwierdzania tematów prac dyplomowych oraz ich powiązania ze specjalnością naukową promotorów i recenzentów.

2.4) Uczelnia wdrożyła procedury i mechanizmy w zakresie badania losów zawodowych absolwentów. Uzyskane informacje są wykorzystywane do dostosowania efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia prowadzi w odpowiednim zakresie działania mające na celu zaangażowanie przedstawicieli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych do kształtowania efektów kształcenia.

Kryterium 3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Studia na kierunku *zarządzanie* trwają 6 semestrów. Łączny wymiar godzin na studiach stacjonarnych wynosi 2001 a na niestacjonarnych 1243. Uczelnia nie prowadzi w roku akademickim 2013/2014 kształcenia na pierwszym roku studiów niestacjonarnych ze względu na brak kandydatów.

Struktura przedmiotowa programu kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych jest identyczna. Treści kształcenia zostały ujęte w cztery moduły: treści podstawowe, treści kierunkowe, treści kształcenia ogólnego oraz specjalności. Jako przedmioty do wyboru przyjęto na ocenianym kierunku studiów przedmioty specjalnościowe, dwa przedmioty z zakresu kształcenia ogólnego, seminarium dyplomowe oraz praktyki zawodowe. Moduły te umożliwiają uzyskanie łącznie 51 punktów ECTS, tj. 28, 3 % ich łącznej liczby przyjętej dla kierunku a więc nieznacznie mniej od wymaganych 30%. Moduł przedmiotów podstawowych obejmuje 7 przedmiotów i łącznie 375 godzin na studiach stacjonarnych i 300 na studiach niestacjonarnych. Moduł treści kierunkowych obejmuje 11 przedmiotów i łącznie 450 godzin na studiach stacjonarnych i 285 na studiach niestacjonarnych. Moduł kształcenia ogólnego składa się z 13 przedmiotów, na które przewidziano 870 godzin na studiach stacjonarnych i 418 na studiach niestacjonarnych. Seminarium dyplomowe realizowane jest w trzech ostatnich semestrach studiów i obejmuje łącznie 90 godzin na studiach stacjonarnych i 75 na niestacjonarnych. Moduł kształcenia ogólnego nie stanowi jednolitej grupy przedmiotów. Oprócz typowych treści kształcenia ogólnego, jak technologia informacyjna, język obcy, socjologia, zawiera on przedmioty o charakterze podstawowym i kierunkowym, w tym dla kierunku studiów *ekonomia*, jak makroekonomia, międzynarodowe stosunki gospodarcze, ale

przede wszystkim dla kierunku *zarządzania*, jak: zarządzanie i planowanie marketingowe, zarządzanie produkcją, zarządzanie strategiczne, zarządzanie logistyką, marketing w handlu i usługach. Takie rozwiązanie zakłada spójność koncepcji kształcenia.

Na ocenianym kierunku studiów oferowane są trzy specjalności: Zarządzanie innowacjami, Obsługa graniczna, Eurobiznes. Specjalność Zarządzanie innowacjami obejmuje łącznie 210 godzin na studiach stacjonarnych i 120 na niestacjonarnych. Składa się na nią 5 przedmiotów zorientowanych na przekazanie wiedzy i kształtowanie umiejętności związanych z tworzeniem, realizacją i wdrożeniem innowacji. Specjalność Obsługa graniczna obejmuje 210 godzin na studiach stacjonarnych i 120 na niestacjonarnych oraz zestaw 5 przedmiotów przekazujących wiedzę i kształtujących umiejętności z zakresu prawnych podstaw obrotu towarowego, spedycji, transportu, profilaktyki zdrowotnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, tworzenia warunków i wspierania współpracy transgranicznej, a także wiedzę na temat funkcjonowania jednolitego rynku europejskiego (w planie nie podano dla niej liczby godzin). Specjalność Eurobiznes obejmuje łącznie 210 godzin na studiach stacjonarnych i 120 na niestacjonarnych. W jej skład wchodzi 5 przedmiotów przekazujących wiedzę z zakresu ekonomii, rachunkowości i finansów, która pozwala na założenie własnego przedsiębiorstwa i prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Unii Europejskiej oraz pełnienie funkcji zarządczych w małych i średnich przedsiębiorstwach. Obecnie realizowane są specjalności Zarządzanie innowacjami i Obsługa graniczna. Obydwie są z punktu widzenia określonych dla nich szczegółowych efektów kształcenia są zgodne z kierunkiem studiów *zarządzanie*. Należy jednak zauważyć, że kształcenie specjalnościowe nie jest zbyt rozwinięte skoro poświęca się na nie jedynie około 10 % ogólnego wymiaru godzin.

Większość przedmiotów na ocenianym kierunku studiów jest realizowana w formie wykładów i ćwiczeń. Laboratoria są prowadzone jedynie dla Technologii informacyjnej, Informatyki w zarządzaniu i języka obcego. W ogólnej strukturze liczby godzin wykłady na studiach stacjonarnych mają udział 40 % a na studiach niestacjonarnych 45 %. Takie proporcje sprzyjają prowadzeniu zajęć z zastosowaniem metod aktywizujących. Metody dydaktyczne określone są w kartach modułów. Podano je zbiorczo dla całych przedmiotów, bez podziału na stosowane odniesieniu do wykładu i ćwiczeń. Jako metody aktywizujące stosowane są najczęściej: projekty indywidualne i grupowe, dyskusje, studia przypadku, rozwiązywanie problemów, symulacyjne gry kierownicze, rozwiązywanie zadań, prezentacje prac własnych. Metody dydaktyczne są odpowiednio dobrane do charakteru zajęć.

Na podstawie przeprowadzonej powyżej analizy należy stwierdzić, że czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia są prawidłowe z punktu widzenia założonych efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu. Pewne wątpliwości budzi jedynie zbyt szerokie określenie modułu treści ogólnych, gdyż obejmują one szereg treści kierunkowych oraz minimalnie niższy niż wymagany udział zajęć do wyboru.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że przewidywany czas trwania studiów jest to wystarczający okres, aby osiągnąć odpowiednią wiedzę, umiejętności i kompetencje. Dodatkowo studenci stwierdzili, że zajęcia prowadzone na wizytowanym kierunku są w odpowiedni sposób dobrane, aby osiągnąć zakładane efekty kształcenia.

Na ocenianym kierunku studiów stosowany jest system ECTS. Punkty ECTS posłużyły do wyrażenia średniego nakładu pracy studenta dla uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Szacunek nakładu pracy studenta obejmuje udział w zajęciach kontaktowych, czas na pracę indywidualną i grupową potrzebną do zaliczenia modułu i przygotowanie do zajęć, czas potrzebny do przygotowania się do procesu oceniania, czas udziału w procesie oceniania oraz czas niezbędny do odbycia praktyki zawodowej. Przyjęto, że 1 punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od przeciętnego studenta 25 godzin pracy. Punkty ECTS zostały przypisane dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia ocenianego kierunku studiów oraz etapów procesu kształcenia. Program studiów przewiduje, że student musi uzyskać 20 % punktów ECTS w odniesieniu do grupy przedmiotów zaliczonych do podstawowych w ramach ocenianego kierunku studiów. Dla zaliczenia semestru student musi uzyskać 30, a dla zaliczenia

roku 60 punktów ECTS. Zaliczenie efektów kształcenia określonych dla całych studiów i dopuszczenie do egzaminu dyplomowego wymaga uzyskania 180 punktów ECTS. Za przygotowanie do egzaminu dyplomowego student uzyskuje 10 punktów ECTS.

Wskazane powyżej rozwiązania przyjęte dla systemu ECTS są prawidłowe i zgodne z przepisami Ustawy z dnia 27.07.2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5.10.2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14.09.2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć realizowanych przez studenta (Dz. U. Nr. 201, poz. 1187).

W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA ze studentami stwierdzono, że posiadają oni wiedzę dotyczącą punktów ECTS. Informacje na ich temat można znaleźć na stronie internetowej Uczelni, w gablotach oraz w dziekanacie. W trakcie spotkania studenci stwierdzili, że liczba punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy potrzebnemu do osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Ich zdaniem program kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia indywidualizację procesu kształcenia w oparciu o system punktów ECTS. Studenci mają możliwość wyboru specjalności, a także części przedmiotów w ramach modułu indywidualnej ścieżki kształcenia w wymiarze godzin zgodnym z §4 rozporządzeniem MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. Program kształcenia przewiduje możliwość zdobycia minimalnej liczby punktów ECTS zgodnie z art. 164a ust.2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Wprowadzając system ECTS uczelnia prowadząca oceniany kierunek studiów zapewniła studentom możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Student podejmujący kształcenie na innym kierunku bądź w innej uczelni może wystąpić do dziekana wydziału o zaliczenie przedmiotów i punktów ECTS w przypadku zbieżności efektów kształcenia w programach różnych kierunków bądź uczelni

Realizacja przedmiotów zaliczonych do modułu podstawowego odbywała się od semestru pierwszego do piątego. Dwa przedmioty są realizowane zbyt późno: Statystyka opisowa (IV semestr), Finanse (V semestr). Treści kształcenia i umiejętności nabywane w ramach tych przedmiotów są niezbędne przy realizacji innych przedmiotów ujętych na niższych semestrach. Przedmioty zaliczone do modułu treści kierunkowych realizowane są od drugiego do szóstego semestru. Ich kolejność i powiązania z innymi przedmiotami są prawidłowe. Przedmioty zaliczone do modułu treści kształcenia ogólnego tworzą bardzo obszerny zestaw. Ich realizacja rozpoczyna się od pierwszego semestru od typowych przedmiotów kształcenia ogólnego, jak technologia informacyjna, socjologia wychowanie fizyczne, język obcy. Nauka tego ostatniego trwa przez cztery semestry, co jest rozwiązaniem prawidłowym. Seminarium dyplomowe prowadzone jest przez ostatnie trzy semestry, co pozwala na właściwą organizację tej formy zajęć i przygotowanie przez studentów pracy dyplomowej. Specjalności realizowane są zasadnie w ostatnich dwóch semestrach. Zbyt wcześnie, bo po pierwszym roku, odbywa się praktyka zawodowa.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że sekwencja przedmiotów w cyklu kształcenia jest odpowiednia. Jak podkreślono podczas spotkania, stopień trudności przedstawianych treści kształcenia narasta stopniowo i nie stwierdzono braków podstawowej wiedzy i umiejętności, podczas uczestnictwa w zajęciach zaawansowanych

Podsumowując należy stwierdzić, że program kształcenia wprowadził właściwą sekwencję realizacji poszczególnych przedmiotów. Zastrzeżenia budzi tylko zbyt późna realizacja dwóch przedmiotów podstawowych oraz zbyt wczesna praktyki zawodowej. Utrudnia to w pewnym, aczkolwiek niewielkim zakresie osiągnięcie niektórych efektów kształcenia.

Praktyka zawodowa jest elementem składowym programu studiów na kierunku *zarządzanie* i jest obowiązkowa zarówno dla studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Zasady organizacji, realizacji i warunki zaliczania praktyk określa Regulamin praktyk wprowadzony zarządzeniem Rektora Uczelni. Regulamin określa ogólne cele praktyk. Dla ocenianego kierunku studiów te cele zostały ujęte w karcie przedmiotu. Sformułowano dwa cele: 1. zapoznanie studentów z zasadami funkcjonowania różnych instytucji i jednostek gospodarczych oraz 2. umożliwienie studentom weryfikowania wiedzy zdobytej na zajęciach dydaktycznych w wybranych strukturach organizacyjnych. Takie określenie celów jest zbyt wąskie, biorąc pod uwagę, że Regulamin praktyk wymienia ich 8. W szczególności nie jest realizowany ujęty w Regulaminie cel, jakim jest zebranie materiałów do pracy dyplomowej. Poza tym regulamin praktyk wskazuje, że praktyki dyplomowe realizowane są w powiązaniu z zajęciami dydaktycznymi, uwzględniającymi wybraną specjalność. Tymczasem na ocenianym kierunku studiów specjalności rozpoczynają się dopiero od semestru piątego, a więc rok po zakończeniu praktyki. Praktyki zawodowe organizowane są przez Uczelnię na podstawie porozumień zawartych z zakładami pracy. Student może sam znaleźć miejsce praktyki, ale musi ono odpowiadać warunkom określonym w jej programie i zapewnić realizację przyjętych efektów kształcenia. Praktyki mogą odbywać się także w jednostkach organizacyjnych uczelni oraz za granicą. Organizacją praktyk, opracowaniem programu, sprawowaniem nadzoru i pomocą w rozwiązywaniu problemów związanych z praktykami zajmuje się opiekun praktyk. Dokonuje on także zaliczenia praktyki kierując się informacjami zawartymi w dzienniczku praktyki, opinią zakładu pracy, sprawozdaniem z praktyki sporządzanym przez studenta i innymi wymogami wskazanymi w programie praktyki. Student ma prawo ubiegania się o zaliczenie całości bądź części praktyki. Decyzję w tym zakresie podejmuje opiekun praktyk na podstawie odpowiednich dokumentów. Dokumentacja dotycząca praktyk zawodowych odbywanych przez studentów ocenianego kierunku wskazuje, że w zasadzie wszyscy studenci studiów stacjonarnych odbywają praktyki. Natomiast około połowy studentów studiów niestacjonarnych zalicza praktykę w oparciu o wykonywaną pracę zawodową, prowadzenie własnej działalności gospodarczej bądź odbyte staże i praktyki.

Na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, że praktyki zawodowe zostały włączone do programu kształcenia ocenianego kierunku studiów. Studenci ocenianego kierunku studiów zobowiązani są do odbycia praktyki zawodowej po pierwszym roku studiów w wymiarze 3 tygodni (120 godzin). Tak wczesne umiejscowienie praktyki w strukturze programu kształcenia nie jest zasadne ze względu na niski stopień ich zaawansowania i brak możliwości konfrontacji w ramach praktyki nabytej na studiach wiedzy z warunkami realnymi w zakładzie pracy oraz nie wykorzystywanie praktyki do zbierania materiałów empirycznych do pracy dyplomowej. Tymczasem jeden z celów określonych dla praktyki zawodowej stwierdza, że powinna ona umożliwić studentom weryfikowanie wiedzy zdobytej na zajęciach dydaktycznych w wybranych strukturach organizacyjnych a Regulamin praktyk mówi o ich wykorzystaniu do zbierania materiałów do pracy dyplomowej i powiązaniu ze specjalnością. Natomiast organizacja praktyk jest prawidłowa.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że są bardzo zadowoleni z faktu, że Uczelnia współpracuje z licznymi przedsiębiorstwami oraz instytucjami, ponieważ ułatwia to wybór najlepszego miejsca praktyk. Warto zaznaczyć, że Uczelnia daje również możliwość odbywania praktyk studenckich za granicą, co jest wygodną formą dla obcokrajowców studiujących w Polsce. Studenci doceniają, iż osoby pracujące mają możliwość zaliczenia praktyk w swoich miejscach pracy, jednak muszą być one związane z obszarem kształcenia

Organizacja procesu kształcenia odbywa się na tradycyjnie przyjętych w krajowym szkolnictwie zasadach roku akademickiego trwającego od 1 października do 30 września obejmującego dwa semestry. Szczegółową organizację roku ustala Rektor. Zajęcia na studiach stacjonarnych trwają przez 15 tygodni w każdym semestrze i odbywają się od poniedziałku do piątku z różnym rozkładem w trakcie dnia. Z reguły rozpoczynają się od godziny 8.00 bądź 9.50 i

trwają w sposób ciągły do godzin południowych bądź wczesnych popołudniowych. Na trzecim roku studiów zajęcia trwają w niektóre dni aż do godziny 18.30 bądź 20.20, co oznacza ich dość dużą kumulację. Większość zajęć odbywa się w blokach obejmujących dwie godziny lekcyjne.

Na studiach niestacjonarnych zajęcia odbywają się w ramach zjazdów trwających od piątku do niedzieli. W piątki zajęcia rozpoczynają się od godziny 15.15 i trwają do 20.10, w soboty od 8.00 do 16.00 - 19.20, a w niedziele od 8.00 do 18.30-19.20 w zależności od zjazdu i rocznika studiów. Pomiędzy zajęciami z poszczególnych przedmiotów studenci mają 10-minutową przerwę. Zajęcia organizowane są w blokach dwu bądź trzygodzinnych. W trakcie semestru odbywa się 9 zjazdów, w których organizowane są zajęcia oraz dwa tzw. zjazdy konsultacyjne. Sesja zimowa trwa 10 dni, a sesja letnia 16 dni. Zimowa sesja poprawkowa trwa tydzień, a letnia dwa tygodnie.

Organizacja zajęć zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych jest prawidłowa. Nie dochodzi do nadmiernej kumulacji zajęć z poszczególnych przedmiotów.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że organizacja procesu kształcenia na kierunku *zarządzanie* w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Białej Podlaskiej jest w pełni dostosowana, aby uzyskać zakładane efekty kształcenia. Ich zdaniem uczelnia w pełni umożliwia nabycie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji poprzez odpowiednio dostosowaną siatkę godzin oraz elastyczną ścieżkę kształcenia.

Regulamin studiów PSW w Białej Podlaskiej dopuszcza możliwość studiowania według indywidualnego planu i programu studiów. Zgodnie z §14 pkt.1 Regulaminu studiów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej student może studiować według indywidualnego toku studiów. ITS zakłada realizację programu studiów danego kierunku w czasie innym niż obowiązujący podział godzin. Do ITS mogą być dopuszczeni studenci samodzielnie wychowujący dzieci, studenci z niepełnosprawnościami, studenci przeniesieni z innej uczelni, o ile dziekan wydziału przyjmującego określi potrzebę uzupełnienia różnic programowych, a także studenci studiujący równoległe na drugim kierunku. Według §14 pkt.1 Regulaminu studiów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej studenci z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o dostosowanie sposobu organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego.

Studia według indywidualnego planu i programu studiów nie mogą prowadzić do zmniejszenia wymagań co do zakresu i poziomu wiedzy przewidzianych programem kształcenia. Indywidualny plan i program studiów prowadzi jedynie do zmiany form uczestnictwa w zajęciach oraz terminów zaliczeń i egzaminów. Aktualnie z takiej możliwości korzysta dwóch studentów studiujących równoległe dwa kierunki oraz dwie osoby ze względów zdrowotnych.

Podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci oznajmili, iż wiedzą o możliwości studiowania w ramach indywidualnego toku studiów, jednak w roku akademickim 2013/2014 zaledwie 4 osoby zdecydowały się na tego typu formę kształcenia.

Przedstawione rozwiązania stwarzają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych oraz studentów niepełnosprawnych.

3.2)

Program kształcenia realizowany na kierunku *zarządzanie* został opracowany w układzie obejmującym efekty kierunkowe, modułowe i szczegółowe oraz treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów, formy ich realizacji i stosowane metody dydaktyczne. Do efektów szczegółowych zostały w odpowiedni sposób odniesione treści programowe. Treści te są opisane w sposób odpowiednio szczegółowy. Karty modułów wskazują także metody dydaktyczne stosowane w ramach poszczególnych form dydaktycznych zajęć z danego przedmiotu. Metody te odpowiadają założonym celom kształcenia. Na tej podstawie można stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w pełni spójną całość.

W ramach oceny kierunku *zarządzanie* przeprowadzonej przez Państwową Komisję Akredytacyjną w roku 2007 sformułowano w ramach niniejszego kryterium następujące uwagi:

1. Zespół oceniający zalecił jak najszybsze wprowadzenie systemu ECTS.
2. Zalecono ułożenie planu zajęć na studiach stacjonarnych w taki sposób, aby studenci mieli zajęcia przez cały tydzień i nie występowały „okienka” między kolejnymi zajęciami przedłużające je do godziny nawet 20.00. Wykłady z danej tematyki powinny odbywać się przed ćwiczeniami z nich.

Działania naprawcze podjęte przez Uczelnię uwzględniły powyższe zalecenia:

- Ad. 1. Wprowadzono system ECTS zasadniczo zgodny z obowiązującymi przepisami (vide pkt. 3.1. niniejszej oceny). Pewnym niewielkim uchybieniem jest jedynie brak jest pełnej realizacji wymogu 30 % punktów ECTS do wyboru.
- Ad. 2. Plany studiów stacjonarnych przewidują obciążenie zajęciami wszystkich dni roboczych. Duża część zajęć kończy się w godzinach południowych bądź wczesnych popołudniowych. Zajęcia do godzin wieczornych należą do rzadkości.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Czas trwania kształcenia, dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia są prawidłowe z punktu widzenia założonych efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu. Rozwiązanie przyjęte dla systemu ECTS są prawidłowe i zgodne z przepisami. Uchybieniem jest minimalnie zbyt niski udział przedmiotów do wyboru. Sekwencja realizacji poszczególnych przedmiotów jest ogólnie prawidłowa. Zastrzeżenia budzi tylko zbyt późna realizacja kilku przedmiotów podstawowych oraz zbyt wczesna praktyki zawodowej. Praktyki zawodowe odbywają się po pierwszym roku, co w pewnym zakresie utrudnia prawidłową realizację przewidzianych dla nich celów. Stosowane w uczelni rozwiązania stwarzają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych oraz studentów niepełnosprawnych.

3.2) Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w pełni spójną całość.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Prowadzący zajęcia na kierunku *zarządzanie* to profesorowie (2), doktorzy habilitowani (5) doktorzy (18) oraz pracownicy posiadający tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera (11). Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku realizuje zatem łącznie 36 nauczycieli akademickich zatrudnionych w ramach umowy o pracę.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku *zarządzanie* są specjalistami w obszarze nauk społecznych (nauki o zarządzaniu, ekonomia, prawo, socjologia, nauki o polityce), humanistycznych (historia, filozofia), , rolniczych (rolnictwo) i przyrodniczych (geografia). Uczelnia zatrudnia nauczycieli języków obcych i wychowania fizycznego oraz kilku praktyków, którzy w macierzystym zakładach są ekspertami w swojej dziedzinie. Taka struktura kwalifikacji kadry umożliwia realizację zakładanych celów kształcenia i osiągnięcie efektów ujętych w programie studiów.

Pewną wątpliwość budzi jednak to, że pomimo, iż kierunek *zarządzanie* i realizowane w jego ramach efekty kształcenia zostały słusznie przypisane w kolejności do dyscyplin: nauk o zarządzaniu, ekonomii i finansów, to udział kadry legitymującej się stopniami i tytułami

naukowymi z zakresu nauk o zarządzaniu jest niewielki. Dyscyplina ekonomii jest reprezentowana znacznie pełniej. Na usprawiedliwienie trzeba jednak dodać, że publikacje kadry znacznie lepiej lokują się w naukach o zarządzaniu. Dostrzegalna jest również ewolucja zainteresowań naukowych sporej części kadry od ekonomii do zarządzania.

4.2)

Minimum kadrowe dla ocenianego kierunku studiów określone zostało zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.).

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia dla kierunku „zarządzanie” powinno stanowić, zgodnie z § 14 pkt. 1 wyżej wymienionego rozporządzenia, co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Do powyższego minimum kadrowego Uczelnia zgłosiła 10 nauczycieli akademickich, w tym 3 samodzielnych (2 z tytułem naukowym profesora i 1 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego) oraz 7 ze stopniem naukowym doktora. W aktach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające uzyskanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Do minimum kadrowego wliczeni zostali nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów. Warunek określony w § 13 ust. 1 rozporządzenia został zatem spełniony.

Wszystkim nauczycielom akademickim wskazanym przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku *zarządzanie* na bieżący rok akademicki zaplanowano prowadzenie na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przewidzianym przepisami § 13 ust. 3 przytoczonego wyżej rozporządzenia stanowiącym, iż nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra.

Powyższe osoby spełniają również warunek ujęty w art. 112a ust. 3 i art. 9 a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.). Wszystkie oświadczenia o zaliczeniu do minimum kadrowego ocenianego kierunku zostały złożone przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki. Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a ust. 1 – 2 ww. Ustawy. Zgodnie z art. 119 ust. 1. pkt. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, umowy o pracę zawierają informację, że Uczelnia jest podstawowym (dodatковым) miejscem pracy w rozumieniu ww. ustawy.

Biorąc pod uwagę wyłącznie wymagania formalne należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego jest spełniony. Należy jednak zwrócić uwagę, że nauczyciele akademicy powinni być zatrudnieni w Uczelni na stanowiskach określonych w art. 110 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Niemal wszyscy pracownicy zaliczeni przez PSW do minimum kadrowego reprezentują obszar nauk społecznych (8). Jedna osoba jest profesorem zwyczajnym nauk rolniczych i jedna doktorem nauk humanistycznych, przy czym jej bardzo duży dorobek naukowy lokuje się od dłuższego czasu w dyscyplinie nauk o zarządzaniu.

Oceniana jednostka, czyli Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych – Katedra Ekonomii i Zarządzania zaproponowała zaliczenie do minimum kadrowego 10 nauczycieli akademickich. Ich aktualne osiągnięcia naukowo-badawcze mieszczą się w ramach dziedziny nauk ekonomicznych. Osoby zaliczane do minimum kadrowego stanowią silny trzon kadry wydziału. Dorobek naukowy osób tworzących minimum kadrowe jest ilościowo i merytorycznie satysfakcjonujący, a tematycznie powiązany z realizowanymi zajęciami dydaktycznymi.

Prawne wymogi minimum kadrowego na ocenianym kierunku zostają spełnione.

Na podstawie analizy umów o pracę oraz informacji uzyskanych podczas wizytacji można przyjąć, że minimum kadrowe kierunku *zarządzanie* jest dość stabilne. Dla 8 ze zgłoszonych 10 do minimum kadrowego nauczycieli akademickich PSW stanowi podstawowe miejsce pracy i prawie wszyscy, za wyjątkiem jednej osoby, zatrudnieni są w Uczelni na czas nieokreślony. Kadra identyfikuje się z uczelnią, jej sukcesami i zagrożeniami rozwoju. Niepokoi jednak zaawansowany wiek wykładowców w gronie samodzielnych nauczycieli akademickich.

Liczba studentów ocenianego kierunku *zarządzanie*: 203

Liczba nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego: 10

Liczba studentów przypadających na jednego wykładowcę: 20

Relacje wymagane przepisami prawa dla ocenianego kierunku – 1 do 160

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.).

Zajęcia dydaktyczne przewidziane programem studiów prowadzone są przez nauczycieli akademickich w zasadzie zgodnie z reprezentowanym przez nich obszarem (nauki społeczne), dziedziną (nauki ekonomiczne) i dyscyplinami naukowymi potwierdzonymi dyplomami i udokumentowanym dorobkiem naukowym. Szczegółowe informacje na ten temat zamieszczone są w załączniku nr 5. Zespół Oceniający PKA zgłasza jednakże kilka wątpliwości dotyczących obsady zajęć dydaktycznych.

Doktor nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu (zaliczana w skład minimum kadrowego), która nie posiada publikacji naukowych potwierdzających jej wiedzę i kwalifikacje z zakresu matematyki prowadzi wykłady z tego przedmiotu. Ponadto w grupie nauczycieli spoza minimum kadrowego zwraca się uwagę na konieczność szczegółowej weryfikacji obsady zajęć dydaktycznych, w taki sposób aby zachowana została zasada zgodności specjalności naukowej nauczyciela akademickiego i jego dorobku naukowego z merytoryczną problematyką następujących przedmiotów:

1. Obsługa graniczna - wykład i ćwiczenia
2. Taryfy i polityka celna - wykład i ćwiczenia
3. Administracja skarbowa - wykład
4. Polityka ekonomiczna - ćwiczenia
5. Zarządzanie kosztami- wykład i ćwiczenia
6. Procesy informacyjne w zarządzaniu - wykład
7. Strategie innowacji w przedsiębiorstwie – wykład i ćwiczenia
8. Bezpieczeństwo publiczne -wykład

Zespół Oceniający stwierdza na podstawie analizy obsady kadrowej zajęć oraz sylabusów dołączonych do „Raportu Samooceny”, że Uczelnia dołożyła starań aby przestrzegać zasady, że osoby z tytułem zawodowym magistra nie powinny prowadzić wykładów z przedmiotów podstawowych, kierunkowych i kształcenia ogólnego.

Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych, Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej nie prowadzi kształcenia na odległość.

Podczas oceny programowej Zespół Oceniający PKA przeprowadził hospitację 6 zajęć dydaktycznych. Wizytowane zajęcia były prowadzone na dobrym poziomie merytorycznym. Sale wykładowe i ćwiczenia są wyposażone w sprzęt multimedialny wykorzystywany podczas zajęć.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

4.3).

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Prace związane z ewaluacją jednostek naukowych, realizowane w pierwszym kwartale 2013 roku, były doskonałą okazją do oceny skuteczności dotychczasowej polityki kadrowej w zakresie aktywności publikacyjnej wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych. Ocena ta obejmowała czteroletni okres 2009-2012 i zawierała wykaz punktów uzyskanych za publikacje:

- na liście A,
- na liście B,
- na liście C,
- monografii w języku polskim,
- rozdziałów monografii w języku polskim,
- redakcji monografii w języku polskim,
- monografii w języku obcym,
- rozdziałów monografii w języku obcym,
- redakcji monografii w języku obcym.

W przypadku nauczycieli akademickich Katedry Ekonomii i Zarządzania jeden adiunkt uzyskał aż 187 punktów (oprócz 8 artykułów w czasopismach z listy B wydał aż 7 monografii), 5 wykładowców uzyskało łącznie 30-40 punktów, kolejnych 4 osiągnęło 14-24 punkty i 7 uzyskało 2-7 punktów. W zestawieniu brakuje wykazu osób, które nie wypracowały żadnego punktu z tytułu aktywności publikacyjnej w wysoko punktowanych czasopismach z list MNiSW, a można sądzić, że jest to niestety dość liczna grupa osób, ponieważ stan osobowy Katedry Ekonomii i Zarządzania liczy obecnie 40 wykładowców. Konstatacją takiego stanu rzeczy jest potrzeba większego aktywizowania niektórych pracowników naukowo-dydaktycznych do publikowania w wysoko punktowanych czasopismach. Może to polegać np. na tym, że warunkiem uzyskania środków finansowych na udział w konferencji naukowej jest publikacja wyceniona na co najmniej 6 punktów. Trzeba przy tym zauważyć, że osoby z czołówki rankingu tworzą minimum kadrowe na ocenianym kierunku.

Kryteria doboru i weryfikacji kadry dydaktycznej nie budzą zastrzeżeń. Wykładowcy zatrudniani są na podstawie transparentnych procedur konkursowych. Okresowa ocena realizowana jest systematycznie i dotyczy wszystkich wykładowców (ostatnio realizowana była w listopadzie 2012 roku). Również regularnie odbywają się hospitacje zajęć dydaktycznych. Zespół Oceniający miał wgląd do ponad 50 protokołów z hospitacji ćwiczeń i wykładów przeprowadzonych w roku akademickim 2011/2012 i 2012/2013.

Ponadto Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono szczegółowe wyniki oceny jakości zajęć dokonanej przez studentów kierunku *zarządzanie* w minionym roku akademickim. Kolejną formą badań opinii studentów były „ankiety na temat realizacji zajęć dydaktycznych” przewidzianych programem studiów. W ankietach tych postawiono studentom w sumie 13 pytań:

- czy zajęcia przebiegały prawidłowo pod względem organizacyjnym (punktualność, regularność),
- czy zawierały pełne i wielostronne ujęcie problematyki przedmiotu,
- czy były zbyt trudne,
- czy prowadzący był dobrze przygotowany do zajęć,
- czy odpowiednio motywował studentów do aktywności,
- czy dokładnie określił wymagania dotyczące sposobu zaliczenia przedmiotu,
- czy objaśniał jasno i zrozumiale omawiane zagadnienia,
- czy potrafił utrzymać uwagę i aktywność studentów do końca zajęć,
- czy podkreślał praktyczne znaczenie przedmiotu i umiał zainteresować nim na przyszłość,
- czy sprawiedliwie oceniał rezultaty prac studenckich,
- czy był życzliwy i taktowny w stosunku do studentów,

- czy poświęcał dodatkowy czas na konsultacje ze studentami.
 - czy student systematycznie i aktywnie uczestniczył w zajęciach (pytanie błędnie sformułowane).
- Reasumując, procedury doboru i weryfikacji nauczycieli akademickich pod kątem ich naukowego rozwoju i jakości prowadzonych zajęć funkcjonują prawidłowo.

Warunki pracy i rozwoju kadry stworzone przez władze uczelni i wydziału są satysfakcjonujące. Uczelnia wydaje trzy czasopisma naukowe, co jest znaczącym osiągnięciem. Pracownicy PSW mogą w nich bezpłatnie publikować. Maja też corocznie 100 tysięczny fundusz grantów własnych, który umożliwia np. finansowanie konferencji. Procedury aplikowania o środki w ramach badań naukowych są transparentne. Generalnie zatem klimat do finalizowania prac awansowych jest korzystny. Pod tym pojęciem kryją się dobre warunki pracy, baza dydaktyczna, wspomniane możliwości publikowania artykułów naukowych, udziału w konferencjach, ubiegania się o stypendia i urlopy naukowe. Przykładowo możliwa jest obniżka pensum o 60 godzin na jeden lub dwa semestry w związku z przygotowaniem do obrony doktoratu lub habilitacji. Również w trakcie spotkania z kadrą naukowo – dydaktyczną nie sygnalizowano problemów w tych kwestiach.

Trzeba stwierdzić, że taka polityka przynosi pozytywne skutki. Ich wyrazem jest w latach 2008-2013 w skali całej uczelni 45 ukończonych przewodów doktorskich, 10 habilitacyjnych i 11 tytułów profesorskich. Na ocenianym wydziale liczby te kształtują się odpowiednio 11;0;2.

Na spotkaniu Zespołu PKA z kadrą obecnych było 17 pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Podczas bardzo interesującej niemal godzinnej dyskusji wykładowcy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów stwierdzili, że:

1. Władze uczelni i wydziału analizują zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na ekonomistów i menedżerów i w związku z coraz większą popularnością logistyki planuje się poszerzenie oferty dydaktycznej w tym zakresie;
2. Kierunek zarządzanie jest bardzo potrzebny, nie tylko jako kształcący menedżerów do przedsiębiorstw, ale również ważne jest zarządzanie publiczne i zarządzanie jednostkami samorządu terytorialnego;
3. Uczelnia i wydział doświadczają trudności rekrutacyjnych związanych z trendami w demografii. Stabilizację kierunku na studiach dziennych zapewnia jedna czterdziestoosobowa grupa studentów. Oczywiście potencjał dydaktyczny jest znacznie większy;
4. Białkopodlaski rynek pracy jest bardzo trudny, absolwenci wyjeżdżają na studia magisterskie oraz w poszukiwaniu pracy do większych aglomeracji oraz za granicę i coraz częściej tam zostają;
5. Biała Podlaska (58 tys. mieszkańców) jest siedzibą 2 uczelni wyższych:
 - Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
 - Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu, Akademii Wychowania Fizycznego J. Piłsudskiego w Warszawie.Znaczna część studentów kończących studia pierwszego stopnia kontynuuje naukę w następujących uczelniach:
 - Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, (kierunek ekonomia);
 - Szkoła Główna Handlowa w Warszawie;
 - Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie;
 - Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie;
 - Politechnika Lubelska;
 - Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach.
6. Zgadza się z potrzebą monitorowania losów absolwentów, a wcześniej ścieżek kształcenia studentów. Wyniki z nich płynące pomagają w optymalizacji programów studiów;
7. Uczelnia w miarę możliwości wychodzi naprzeciw oczekiwaniom absolwentów i pozyskuje oferty od pracodawców. Satysfakcjonujące jest to, że na około 200 ofert nadesłanych do Biura

- Pracy 116 osób tę pracę otrzymało. Pozostałe oferty dotyczyły np. ciężkich prac fizycznych lub bardzo wąskich specjalizacji zawodowych i nie zostały podjęte;
8. Uczelnia i wydział mają bardzo dobre relacje z praktyką gospodarczą, co umożliwia kierowanie studentów do odpowiednich podmiotów celem odbycia praktyk zawodowych. Bez tych długookresowych relacji nie byłoby możliwe zrealizowanie efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk zawodowych. W mikroprzedsiębiorstwach jest to często utrudnione lub niemożliwe. W PSW realizowano duży czteroletni projekt badawczy „Przejdźmy do praktyki”. Rola pracodawców w rozwianiu kierunku jest znacząca – oni w tym partycypują;
 9. Kadra zna modelowe rozwiązania dla praktycznego profilu studiów, polegające na spędzaniu w ciągu tygodnia dwóch dni w zakładzie pracy i trzech w uczelni. Taki dualny system kształcenia zawodowego obowiązuje w Danii i te wzorce są bardzo dobre, ale w polskich warunkach napotyka się na duże bariery gdyż przedsiębiorcy woleliby sformalizowania i finansowania takiej intensywnej współpracy z uczelniami;
 10. Niekiedy daje się odczuć niekorzystny klimat społeczny dla specjalistów z zakresu zarządzania i marketingu spowodowany bezkrytycznym powielaniem takiej opinii w mediach;
 11. Na studiach licencjackich profil praktyczny spotyka się z dużą aprobatą. Oczywiście nauczycielom akademickim trzeba dać szansę pozyskania odpowiednich i aktualnych doświadczeń praktycznych, ale jest to z reguły tańsze i skuteczniejsze niż zatrudnianie wyłącznie praktyków, którzy przecież nie narzekają na nadmiar czasu, a często dopiero muszą doskonalić formy kontaktu z młodzieżą akademicką np. w trakcie ośmiogodzinnych zajęć. Oczywiście wśród obecnej kadry są również osoby, które są praktykami gospodarczymi;
 12. Dostrzegamy również szanse rozwijania oferty kształcenia w związku z rozwojem dużych gospodarstw rolnych w regionie oraz pozyskiwaniem studentów z Ukrainy i Białorusi.

W ostatniej uchwale Prezydium PKA nr 30/8/2010 z dnia 7 października 2010 roku nie wniesiono żadnych zastrzeżeń dotyczących minimum kadrowego. Wydział otrzymał ocenę pozytywną na czteroletni okres.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Kadra jest dobrze przygotowana, liczba struktura kwalifikacji pracowników naukowo – dydaktycznych prowadzących zajęcia umożliwia osiągnięcie zakładanych celów kształcenia. Władze wydziału powinny w dalszym ciągu rozwijać kadrę, której dorobek naukowy i zainteresowania badawcze lokują się w dyscyplinie nauk o zarządzaniu.

4.2) Biorąc pod uwagę wymagania formalne należy stwierdzić, iż warunki dotyczące minimum kadrowego są spełnione. Do minimum kadrowego zaliczono 10 osób, w tym 3 samodzielnych pracowników naukowych i 7 doktorów, czyli 1 osobę ponad ustawowe rygory. Występują pewne uchybienia w zakresie obsady niektórych przedmiotów.

4.3) Polityka kadrowa władz wydziału jest przejrzysta i konsekwentna, czego rezultatem jest wysoka stabilność kadry i jej zaangażowanie w sprawy uczelni. Wyzwaniem dla władz dziekańskich będzie powiększenie i odmłodzenie kadry w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich.

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej jest właścicielem trzech budynków dydaktycznych. W pierwszym z nich (ul. Sidirska 95/97) znajduje się: 50 pomieszczeń dydaktycznych, na które składa się: 37 sal wykładowych i ćwiczeniowych, 9 pracowni komputerowych oraz 6 auli, łącznie na ponad 1000 miejsc (w tym jedyna w mieście aula widowiskowa na 339 miejsc). W budynku tym znajduje się również Publiczne Telecentrum, które powstało w ramach projektu „Zintegrowany System Zarządzania Uczelnią z infrastrukturą publicznego dostępu do Internetu”. Wyposażone jest ono w 30 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, skanerami, drukarką, kopiarką.

Drugim obiektem dydaktycznym Uczelni jest budynek znajdujący się przy ul. Sidorskiej 102, w którym znajdują się: pomieszczenia dydaktyczne, dwie aule, jedna sala wykładowa, biblioteka i czytelnia oraz pomieszczenia administracyjne i socjalne.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej dysponuje dwoma pracownikami komputerowymi, które wyposażone są w oprogramowanie Microsoft Office 2007, LibreOffice, FrontPage 2003, Opera, Mozilla Firefox, ESET NOD32 Antivirus, 7-Zip, CyberLink DVD Suite, Nero 7 Essentials. Dodatkowo Uczelnia dysponuje programami wspomagającymi praktyczne umiejętności z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem, w tym Zarządzania projektami, Zarządzanie strategiczne, Finanse przedsiębiorstw. Wśród dostępnego oprogramowania są: ADONIS Zarządzanie procesami biznesowymi, Comarch CDNXL, Igrafx, DCF i EVA – wycena, Analiza Premium, Biznesplan, Analiza SWOT, Microsoft Project 2007, RAD Studio 2010 Professional, Embarcadero Developer Tools Media Kit.

Zajęcia z wychowania fizycznego odbywają się na pływalni, wyposażonej w sprzęt sportowy, oraz w hali sportowej z siłownią, salą do aerobiku i tańca. Zajęcia sportowe obejmować mogą naukę pływania, naukę w gry zespołowe, jak: siatkówka, koszykówka, piłka nożna oraz inne atrakcyjne zajęcia jak tenis stołowy, aerobik, taniec, siłownię. Ponadto w ramach zajęć z WF dostępne są także zajęcia teoretyczne, rehabilitacja oraz zajęcia wychowania fizycznego dla osób niepełnosprawnych.

Biblioteka Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej posiada 28 tys. woluminów, co nie jest wielkością imponującą jak na skalę działalności uczelni (3500 studentów na 15 kierunkach). Biblioteka posiada skromne warunki lokalowe i zbiory pozycji zwartych. Brakuje w niej stanowisk dla osób niepełnosprawnych. Nowa biblioteka jest najpilniejszą potrzebą inwestycyjną. Uczelnia ma duże plany inwestycyjne, na końcowym etapie jest budowa nowej hali sportowej.

Zbiory z zakresu nauk o zarządzaniu są również dość skromne. Prenumerata obejmuje 131 tytułów czasopism, w tym 117 polskich i 14 obcojęzycznych. Dostępnych jest 11 tytułów czasopism z zakresu nauk ekonomicznych.

Od stycznia 2010 roku Biblioteka PSW posiada dostęp do cennych zasobów internetowych dostępnych w ramach Biblioteki Wirtualnej Nauki. **Od sierpnia 2010 pojawiła się możliwość korzystania z dostępu do tych baz z komputerów domowych.** Na terenie Uczelni działa także infrastruktura bezprzewodowego dostępu do Internetu.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że w księgozbiore Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej dostępna jest literatura wymagana przez prowadzących i pozytywnie odnieśli się do zasobów biblioteki.

Dokumentacja z zakresu organizacji praktyk zawodowych prowadzona jest prawidłowo. Zespołowi Oceniającemu przedstawiono poprawnie sporządzone:

- wykazy kilkudziesięciu podmiotów, w których studenci odbywają praktyki, (banki, urzędy skarbowe, izby celne, urzędy miast i gmin, miejskie i gminne ośrodki kultury, sądy rejonowe, szkoły i zespoły szkół, firmy produkcyjne, handlowe, ubezpieczeniowe, agencje reklamowe, i inne)
- umowy podpisane z przedsiębiorstwami i instytucjami w sprawie prowadzenia praktyk,
- regulamin praktyk.

Warto też podkreślić, że dla każdego rocznika studentów sporządzany jest wykaz miejsc realizacji praktyk i sprawozdanie ich opiekunów. Większość studentów sama proponuje miejsce odbycia swojej praktyki zawodowej, ale około ¼ z nich korzysta z oferty uczelni w tym względzie. Praktyka trwa 3 tygodnie i jest wyceniona na 3 punkty ECTS.

W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili infrastrukturę miejsc, gdzie mogą odbywać praktyki. Zdaniem studentów Uczelnia stara się podpisywać umowy o współpracy z firmami i instytucjami, które w znaczącym stopniu dysponują niezbędnym sprzętem.

Dostosowanie infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych ocenia się wysoko. Należycie zapewniono im dostęp do sal wykładowych, ćwiczeniowych, pracowni komputerowych i innych pomieszczeń. W budynkach znajdują się przestronne korytarze, windy, szerokie i samoczynnie otwierające się drzwi, podjazdy dla wózków, przystosowane toalety, miejsca parkingowe. Ważne jest, że studenci niepełnosprawni nie tylko mogą korzystać z wymienionych ułatwień architektoniczno-funkcjonalnych, ale że spotykają się z życzliwością i pomocą innych studentów i wykładowców, np. w takich miejscach jak czytelnia, szatnia czy stolówka.

Liczba studentów z orzeczonymi niepełnosprawnościami studiujących w PSW wzrosła w latach 2002-2013 pięciokrotnie (z 11 do 57), co ilustruje ważność tej problematyki. Trzeba też nadmienić, że w uczelni działa aktywnie Pełnomocnik Rektora do spraw osób niepełnosprawnych, którego zadaniem jest poprawa komunikacji oraz pomoc osobom z niepełno sprawnościami. Dobrze funkcjonuje także system stypendialnego wsparcia, w tym osób niepełnosprawnych.

Zdaniem studentów Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej w pełni zaspokaja potrzeby osób z niepełnosprawnością. Świadczy o tym fakt, że na każdym piętrze znajdują się łazienki przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Budynek ten wyposażony jest również w dwie windy panoramiczne. Przy budynku głównym znajduje się parking ze specjalnie wydzielonymi miejscami, aby ułatwić dojazd. Dodatkowo warto zaznaczyć, że zarówno w bibliotece, jak i pracowniach komputerowych zawsze znajduje się miejsce przystosowane do pracy osób z niepełnosprawnościami.

W poprzedniej uchwale Prezydium PKA nr 30/8/2010 z dnia 7 października 2010 roku nie wniesiono żadnych zastrzeżeń co do stanu infrastruktury naukowo-dydaktycznej.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, która uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych. Zasoby lokalowe i katalogowe biblioteki są dość skromne i powinny stanowić nowe wyzwania inwestycyjne.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Ocena nie jest obligatoryjna dla studiów I stopnia.

Brak obowiązku prowadzenia badań w kontekście prowadzenia studiów I stopnia na kierunku *zarządzanie* nie oznacza, że na ocenianym kierunku nie są prowadzone żadne prace badawcze. Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej był w ostatnich latach organizatorem 9 konferencji naukowych:

- Rola samorządu w zarządzaniu rozwojem lokalnym i regionalnym (28.04.2006),
- Ruch graniczny w kontekście rozszerzania Unii Europejskiej (24-25.05.2007),

- Ruch graniczny w kontekście rozszerzania Unii Europejskiej (28.03.2008),
- Stan badań na temat aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich (27-28.02.2009),
- Budżet zadaniowy w realizacji funkcji „równomierny rozwój kraju” (8-9.12.2009),
- Marketing terytorialny szansą rozwoju miast, gmin i regionów (27-28.01.2011),
- Marketing terytorialny jako czynnik rozwoju regionalnego i lokalnego” (26-27.04.2012),
- Potencjał konkurencyjny regionów, miast i przedsiębiorstw oraz możliwości jego aktywizacji (19-20.09.2013).

Rezultatem każdej z tych konferencji była publikacja naukowa. Również w bieżącym roku akademickim odbędzie się konferencja naukowa:

- Biogospodarka jako konkurencyjny sektor w rozwoju regionu (26-27.06.2014).

Wykładowcy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku zarządzania prowadzą badania naukowe lokujące się w tej dyscyplinie naukowej. W ramach „Funduszu Grantów na Badania Własne” w Katedrze Ekonomii i Zarządzania prowadzone są badania „*Kapitał psychologiczny a efektywność pracowników*”, „*Kształcenie na miarę potrzeb -poradnictwo zawodowe w strukturach akademickich - przykład Lubelszczyzny*”. Ponadto realizowany jest grant NCN pt. „*Ekologiczne uwarunkowania i czynniki rozwoju funkcji gospodarczych na obszarach przyrodniczo cennych województwa lubelskiego*”, a poprzednio również inny projekt badawczy: „*Społeczno-gospodarcze uwarunkowania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich objętych siecią Natura 2000 na terenie Zielonych Płuc Polski*”. Ponadto w ramach projektu "Przejdźmy do praktyki! Pilotażowa ścieżka przygotowania studentów zarządzania do wejścia na rynek pracy" pozyskano opinie pracodawców i studentów na temat możliwości doskonalenia wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w które wyposażani są absolwenci PSW. Pracownicy naukowcy aplikują o finansowanie kolejnych grantów, np. „Dyfuzja i absorpcja innowacji jako źródło rozwoju w układach lokalnych regionów peryferyjnych”.

Podkreślić zatem należy, że badania naukowe prowadzone przez kadrę akademicką Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej przyczyniają się do poszerzenia i uaktualnienia treści nauczania przekazywanych studentom wizytowanego kierunku. Ważnym ich aspektem jest powiązanie z realiami praktyki gospodarczej.

Zespołowi oceniającemu PKA udostępniono dokumentację na temat projektów aktualnie realizowanych przez Wydział Nauk Ekonomicznych i Technicznych. Ich lista zawiera 6 tematów, lokujących się głównie w obszarze nauk technicznych. Przedstawiono również wykaz 21 projektów badawczych realizowanych przez Państwową Szkołę Wyższą im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w latach 2007-2013. Znaczna ich część obejmuje działania związane z poszerzeniem oferty i rozbudową bazy dydaktycznej uczelni, której władze i kadra są niewątpliwie aktywne w pozyskiwaniu funduszy na te cele.

Istotną formą badań naukowych są również projekty finansowane w ramach Funduszu Grantów PSW. W celu wsparcia rozwoju kadry akademickiej uczelni z Funduszu Rozwoju Uczelni wyodrębniono na rok 2012/2013 „Fundusz Grantów na Badania Własne” w kwocie 100 tys. zł. O te środki aplikowano w 25 wnioskach, na łączną kwotę 233 tys. zł. W wyniku postępowania kwalifikacyjnego do realizacji przewidziano 18 projektów, w tym 5 z Instytutu Ekonomii i Zarządzania:

- Kapitał psychologiczny a efektywność pracowników,
- Wpływ otoczenia instytucjonalno-systemowego na rozwój przedsiębiorstw turystycznych w woj. lubelskim,
- Kształcenie na miarę potrzeb – opracowanie modelu poradnictwa zawodowego – przykład Lubelszczyzny,
- Państwowe Wyższe Szkoły zawodowe jako instytucje rozwoju lokalnego i regionalnego,
- Konsorcjum w prawie polskim,

Kwota dofinansowania wyniosła przeciętnie 4,3 tys. zł.

Warto również nadmienić, że uczelnia wydaje trzy cieszące się renomą czasopisma: Studia Ekonomiczne i Regionalne, Człowiek i Zdrowie, Rozprawy Społeczne.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że rzadko mają możliwość wzięcia udziału w pracach naukowych. Z uwagi na fakt, że Uczelnia prowadzi kształcenie na studiach stacjonarnych I stopnia zadawalający jest fakt, że nawet niewielka część studentów ma możliwość wygłaszania swoich referatów na konferencjach naukowych na Uczelni oraz poza nią. Dodatkowo niektóre z nich publikowane są w materiałach pokonferencyjnych i zeszytach naukowych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: (nie dotyczy)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Nie dotyczy

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Warunki i tryb rekrutacji kandydatów na studia w roku akademickim 2013/2014 zostały określone w Uchwale nr 31/2012 Senatu Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 11.05.2011 r. w sprawie przyjęcia warunków i trybu rekrutacji na studia w PSW w roku akademickim 2013/2014. Rekrutacja na studia prowadzona jest przez komisje rekrutacyjne powoływane przez Rektora. Komisją odwoławczą jest Uczelniana Komisja Rekrutacyjna. Podstawą odwołania do niej może być jedynie naruszenie warunków i trybu rekrutacji na studia. Kandydaci posiadający obywatelstwo polskie muszą legitymować się świadectwem dojrzałości a obcokrajowcy zalegalizowanym świadectwem uprawniającym do podjęcia studiów wyższych w państwie, w którym zostało wydane i uznane za świadectwo równoważne z polskim świadectwem dojrzałości. O przyjęciu na studia decyduje miejsce kandydata na liście rankingowej ułożonej według uzyskanej przez niego liczby punktów. Jako przedmioty uwzględniane przy ustalaniu punktów bierze się na ocenianym kierunku język obcy nowożytny i jeden przedmiot, z którego kandydat uzyskał najlepszy wynik. Kandydaci przyjmowani są do wyczerpania limitu miejsc. W roku akademickim 2013/2014 limit ten dla studiów na ocenianym kierunku wynosił 90 osób. Przyjęto 37 kandydatów. Natomiast ze względu na zbyt małą liczbę kandydatów nie uruchomiono studiów niestacjonarnych.

Zasady rekrutacji stosowane w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów nie umożliwiają w dostatecznym stopniu doboru kandydatów ze względu na posiadaną wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Przy ustalaniu punktów rekrutacyjnych bierze się bowiem pod uwagę ocenę uzyskaną na świadectwie dojrzałości z języka obcego oraz drugiego dowolnego przedmiotu. Podstawowym czynnikiem powodującym realny brak selekcji kandydatów jest mała ich liczba i przyjmowanie wszystkich zgłaszających się na studia. Zasady rekrutacji nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Wielkość rekrutacji uwzględnia związek liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia.

Zasady rekrutacji na wizytowanym kierunku są ogólnodostępne na stronie internetowej Uczelni. Zdaniem studentów opisane są one w sposób zrozumiały i klarowny.

7.2)

System oceny osiągnięć studentów stosowany na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w PSW Białej Podlaskiej obejmuje wszystkie przedmioty zaliczeniem bądź zaliczeniem i egzaminem. Praktyka zawodowa jest zaliczana na podstawie dokumentacji przedkładanej przez studenta

(dzienniczka praktyki i sprawozdania oraz opinii z zakładu pracy). W kartach modułów określone zostały sposoby zaliczania przedmiotów oraz kryteria służące do wystawienia ostatecznej oceny. Sposoby weryfikacji osiągnięć studentów są dostosowane do zakładanych celów i efektów kształcenia i motywują do ich osiągania. Motywacyjny charakter oddziaływania wyraża się w szczególności w systematycznym sprawdzaniu wiedzy i umiejętności nabywanych w trakcie zajęć prowadzonych w formie ćwiczeń i wystawieniu ocen cząstkowych za aktywność na nich oraz realizację prac i zadań zlecanych studentom.

Regulamin studiów określa procedury i zasady wystawiania ocen oraz przekazywania studentom informacji o nich. Są to regulacje zapewniające przejrzystość całego systemu i obiektywizm oceniania. Studenci mają zagwarantowaną możliwość wnoszenia odwołań od dokonanej oceny i jej weryfikacji. Wymagania odnośnie zaliczenia przedmiotu i zdania egzaminu końcowego są odpowiednio wystandaryzowane i podane do wiadomości studentów w kartach modułów, przez prowadzących zajęcia na początku semestru oraz w Regulaminie studiów.

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów są w miarę równomiernie rozłożone pomiędzy semestry. Skłania to do systematycznej nauki w trakcie całych studiów. Liczba egzaminów ujętych w planie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest identyczna i odnoszą się one do tych samych przedmiotów. Studenci zdają w trakcie studiów 25 egzaminów, którymi objęta jest większość przedmiotów podstawowych i kierunkowych oraz niektóre z przedmiotów specjalnościowych. Egzaminy są w sposób dość równomierny rozłożone w poszczególnych semestrach (4-5 w semestrze), co sprzyja systematyczności nauki i równomierności obciążeń w trakcie studiów.

Nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych szczegółowych efektów kształcenia został określony w kartach modułów. W odniesieniu do większości przedmiotów obciążenie pracą studenta wyrażone w godzinach zostało wskazane w rozbiciu na udział w zajęciach (godziny kontaktowe), przygotowanie do zajęć, przygotowanie do zaliczenia, przygotowanie do egzaminu. W odniesieniu do niektórych przedmiotów dodatkowo wyszczególniono godziny pracy studenta przeznaczone na przygotowanie projektu, studia literatury, udział w konsultacjach. Liczba godzin została przeliczona na punkty ECTS zgodnie z zasadą 25 godzin odpowiada jednemu punktowi.

Program studiów zawiera informacje o liczbie punktów dla poszczególnych przedmiotów, modułów, semestrów i lat studiów. Dla zaliczenia semestru student musi uzyskać 30 punktów ECTS, roku studiów 60 punktów, a dla ukończenia studiów 180 punktów ECTS.

Można na tej podstawie stwierdzić, że nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i etapów procesu kształcenia zostały określone w sposób prawidłowy.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że programy studiów oraz liczba godzin z poszczególnych przedmiotów są w pełni dostosowane do zakresu materiału i czasu potrzebnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Samorząd Studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Białej Podlaskiej zaznaczył, że zdarzają się sytuacje, w których potrzebna jest ich opinia na temat nakładu pracy studenta. Warto jednak zaznaczyć, iż zdaniem studentów Władze wizytowanego kierunku zawsze zwracają się w takich momentach z prośbą o konsultacje.

Struktura ocen z letniej sesji egzaminacyjnej w roku akademickim 2012/2013 była następująca: b. dobry – 15 %, dobry plus – 9,5 %, dobry – 19 %, dostateczny plus – 15 %, dostateczny – 28,5 %, niedostateczny – 13 %. Taki rozkład ocen należy uznać za prawidłowy. Oceny z egzaminu dyplomowego były natomiast relatywnie wysokie. Wszystkie osoby zdały ten egzamin, przy czym 25,5 % uzyskało ocenę b. dobry, 51 % ocenę dobry, 23,5 % oceny dostateczny.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci stwierdzili, że system oceny ich osiągnięć jest obiektywny i przejrzysty. Podkreślili, że już od początku semestru informowani są o sposobie uzyskania zaliczeń i wymagań jakie ich obowiązują. Zgodnie z opinią studentów

wyrażoną podczas spotkania zakładane efekty kształcenia są sprawdzalne. Wiedza jest weryfikowana podczas egzaminów i kolokwium. Umiejętności są sprawdzane i rozwijane w trakcie ćwiczeń oraz praktyk. Studenci uważają, że są oceniani obiektywnie na podstawie swoich umiejętności. W przypadku niezaliczenia zajęć studenci wiedzą o możliwości poprawy oraz ewentualnym egzaminie komisyjnym. Studenci posiadają pełny dostęp do swoich prac zaliczeniowych oraz mają zapewnioną możliwość uzyskania informacji zwrotnej. Wymagania oraz forma weryfikacji efektów kształcenia jest przedstawiana na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez prowadzących, a dodatkowo informacje na ten temat są dostępne na stronie internetowej w dziekanacie oraz w pracowniach.

Według studentów warunki i forma zaliczenia końcowego są powszechnie znane i obowiązują wszystkich jednakowo. Studenci pozytywnie oceniają sposób formułowania ocen przez prowadzących.

7.3)

Zastosowanie systemu ECTS umożliwia przenoszenie zajęć pomiędzy uczelniami. Zakres korzystania z tych możliwości przez studentów ocenianego kierunku studiów jest niewielki. W latach 2010-2012 dwóch studentów kierunku zarządzanie brało udział w wymianie międzynarodowej w ramach programu Erasmus. Uczelnia stwarza możliwości wyjazdów studentów i nauczycieli akademickich za granicę w ramach programu Erasmus i umów partnerskich. Liczba ofert wyjazdów jest wystarczająca. Dotychczas jednak jak również wskazano wyżej studenci i wykładowcy wykorzystywali te możliwości w relatywnie niewielkim stopniu. W ramach programu Erasmus 2 studentki były w Belgii. Barięą internacjonalizacji kształcenia jest praca zawodowa studentów niestacjonarnych i słaba znajomość języka obcego.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci nie wyrazili zainteresowania tematyką mobilności studenckiej. Zaznaczyli, że wynika to, głównie z faktu dużych różnic finansowych pomiędzy poszczególnymi krajami. Z danych przedstawionych przez uczelnię wynika, że w ostatnich latach zaledwie dwóch studentów wyjechało w ramach programu Erasmus.

Podczas spotkania studenci wyrazili opinię, iż poziom nauczania języków obcych oraz oferta lektoratów jest dostosowana do wymian międzynarodowych oferowanych przez Uczelnię.

W trakcie spotkania Zespołu oceniającego PKA ze studentami stwierdzono, że współpraca międzynarodowa z udziałem studentów ogranicza się wyłącznie do realizacji projektów kulturalnych. Wynika to z faktu, że w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Białej Podlaskiej studiuje wielu obcokrajowców, co sprawia, że osoby mogą ukazać w Polsce kulturę swojego kraju.

W analizowanym okresie ostatnich 5 lat tylko 2 wykładowców (w roku 2013) przebywało w Turcji w ramach programu współpracy transgranicznej. W świetle powyższego należy stwierdzić, że z powodu niewielkiego zainteresowania ze strony kadry naukowo-dydaktycznej oraz studentów zarówno wymianą międzynarodową, jak również badaniami naukowymi realizowanymi w jej ramach, elementy te nie wpływają w istotny sposób na proces osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

7.4)

Studenci w trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA wielokrotnie zwracali uwagę na bardzo dobre relacje z kadrą dydaktyczną. Ich zdaniem są to osoby wykwalifikowane, dobrze przygotowane zarówno w kategorii wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji. Prowadzących bardzo często można zastać nawet poza wyznaczonymi przez siebie godzinami konsultacji. Dodatkowo aby ułatwić kontakt ze sobą kadra podaje do ogólnej informacji swoje adresy e-mail oraz numery telefonów. Studenci bardzo pozytywnie wypowiadali się o kontakcie z Dziekanem oraz dziekanatem. Ich zdaniem w każdej sytuacji, w której student potrzebuje pomocy lub rady dotyczącej procesu kształcenia może liczyć na bezpośredni kontakt z Władzami. Studenci bardzo pozytywnie oceniali kontakt z opiekunem roku, który przekazuje im wszelkie istotne informacje dotyczące procesu kształcenia, oraz jest pomocny w sytuacjach problematycznych związanych z życiem studenckim. Studenci posiadają informacje o procedurze dyplomowania.

W trakcie spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci pozytywnie ocenili zawartość treściową sylabusów, które udostępnione są im przez prowadzących zajęcia. Zwyczajowo przyjęło się, że przekazywane są w nich treści dotyczące efektów kształcenia, sposobu zaliczenia przedmiotu, literatury obowiązkowej, zawartości merytorycznej oraz pomocy naukowych, dzięki którym student może osiągnąć zakładane cele. Dodatkowo sylabusy zawierają kompletne informacje o umiejętnościach, które ma osiągnąć student.

Najczęściej studenci spotykają się z sylabusami na pierwszych zajęciach, jednak często też umieszczone są na stronach internetowych kadry. Warto podkreślić, że forma programów poszczególnych przedmiotów jest w pełni zrozumiała i umożliwia studentom możliwość lepszego zapoznania się z efektami kształcenia, które powinni nabyć.

Aby zmotywować studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej przyznaje stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które określone jest w Ustawie prawa o szkolnictwie wyższym. Zdaniem studentów jest to forma bardzo atrakcyjna, ponieważ sprawiedliwe zasady przyznawania takiej gratyfikacji zachęcają do „zdrowej” rywalizacji.

Dodatkową formą motywującą studentów są nagrody Rektora i Dziekana. Jest to forma publicznego podziękowania za pracę jaką student włożył na rzecz Uczelni.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Białej Podlaskiej studenci otrzymują wszystkie wymienione stypendia w art. 173 Ustawy Prawa o Szkolnictwie Wyższym. Na Uczelni funkcjonuje Komisja Stypendialna, w której większa część to przedstawiciele studentów. Decyzje wydawane się w sposób prawidłowy, z poszanowaniem przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego. Studenci zgodnie twierdzą, że cel systemu pomocy materialnej został osiągnięty, ponieważ pieniądze trafiają do osób najbardziej potrzebujących.

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu pomocy materialnej, który został stworzony w porozumieniu i przy akceptacji przedstawicieli Samorządu Studentów. Podział dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej jak i proporcje podziału funduszy pomiędzy stypendiami są zgodne z art. 174 ust. 4 Ustawy.

Decyzje stypendialne wydawane są odpowiednio przez Wydziałową Komisję Stypendialną i Odwoławczą Komisję stypendialną i są one zgodne z wymogami art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Studenci pozytywnie ocenili wsparcie i zaangażowanie Uczelni w rozwój kulturowy i społeczny studentów. Przedstawiciele kół naukowych oraz Samorządu Studenckiego wyrazili opinię, iż każda aktywność studencka jest przez Władzę wspierana zarówno finansowo, jak i merytorycznie.

Na podstawie opinii studentów wyrażonych podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA, należy stwierdzić, że studenci są zadowoleni z systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Władze wizytowanego kierunku oraz inni pracownicy pozytywnie odnoszą się do studentów i oferują swoje wsparcie. Podczas spotkania, studenci nie zgłosili żadnych zastrzeżeń w zakresie rozpatrywania wniosków przez Władze Uczelni. Zwrócili również uwagę, że zawsze mogą liczyć na pomoc pracowników dziekanatu w kwestii pisania podań i wniosków. Studenci są zadowoleni z możliwości załatwiania większości spraw elektronicznie.

Studenci docenili zaangażowanie nauczycieli akademickich podczas zajęć dydaktycznych, w szczególności dyskusje, które prowokują rozważania na temat sztuki i wzbogacają świadomość artystyczną.

W zakresie systemu rozpatrywania wniosków i rozstrzygania skarg, w sytuacjach problematycznych, władze Uczelni i Wydziału w miarę możliwości spotykają się z zainteresowanymi i analizują zgłaszane wnioski lub skargi.

W spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA uczestniczyło około 60 studentów, którzy aktywnie zabierali głos, chętnie odpowiadając na pytania eksperta ZO ds. studenckich. Studenci jednomyślnie zadeklarowali zadowolenie z wyboru Uczelni. Dodatkowo pozytywnie wypowiedzieli się na temat kontaktu z pracownikami, zarówno z nauczycielami akademickimi jak i z pracownikami administracji.

W zakresie pomocy naukowej, studenci podkreślali wysokie wsparcie merytoryczne ze strony nauczycieli akademickich, kierujących się dużą życzliwością. Studentom znane są treści kart przedmiotów oraz sylabusy zamieszczone na stronie internetowej uczelni, a także przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. Wspomniane karty zawierają podstawowe elementy, takie jak treści programowe, sugerowaną literaturę, formę zaliczenia przedmiotu, zakładane efekty kształcenia oraz kryteria oceny. W opinii studentów, wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach.

Studenci uważają, że godziny pracy dziekanatu są dostosowane do ich potrzeb. W dziekanacie udostępnione są wzory podań, co ułatwia studentom załatwianie spraw.

Studenci posiadają wiedzę na temat opłat za studiowanie, takich jak powtarzanie przedmiotu, semestru czy opłaty za legitymację studencką.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego (ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Proces rekrutacji nie dyskryminuje żadnej grupy kandydatów. Zasady rekrutacji opisane są w sposób zrozumiały i klarowny. Zasady rekrutacji w stopniu ograniczają możliwości doboru kandydatów ze względu na posiadaną wiedzę i umiejętności optymalne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Podstawową przyczyną braku selekcji jest jednak zbyt mała liczba chętnych do podjęcia studiów

7.2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się. Zapewnia niezbędną przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Wymagania w nim określone są odpowiednio wystandaryzowane. Nakład pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i etapów procesu kształcenia zostały określone w sposób prawidłowy. System oceny osiągnięć studentów jest obiektywny i powszechnie znany studentom. Informacje zawarte w sylabusach są kompletne i przydatne w procesie uczenia się.

7.3) Wypracowane rozwiązania w zakresie indywidualizacji i internacjonalizacji kształcenia można ocenić pozytywnie, ale ich skuteczność jest niewielka, na co wpływ posiada cały szereg czynników, głównie o charakterze zewnętrznym dla ocenianej jednostki.

7.4) Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Mechanizmy motywujące studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia są odpowiednie i powszechnie znane studentom.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

Za zapewnianie jakości kształcenia w PSW odpowiadają, m.in.: Władze Uczelni oraz Wydziału organizując proces kształcenia; kadra akademicka (pracownicy dydaktyczni, naukowo-dydaktyczni); pracownicy administracyjni, zapewniając obsługę studentów i wykładowców; studenci, wpływając poziomem swojego zaangażowania na jakość procesu kształcenia oraz

interesariusze zewnętrzni poprzez monitorowanie efektów kształcenia na rynku pracy. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia funkcjonuje w Uczelni na podstawie Uchwały nr 14/ 2012 Senatu Uczelni z dnia 2 marca 2012 r. w sprawie: *zatwierdzenia programu: wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej*, zmienionej Uchwałami Senatu Uczelni: nr 99/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. oraz nr 5/2014 z dnia 24 stycznia 2014 r. w sprawie: *zatwierdzenia zmian w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia w Państwowej Szkole Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej*.

Celem zasadniczym WSZJK w Uczelni jest zapewnienie kształcenia na najwyższym poziomie. Cel ten realizowany ma być poprzez następujące obszary działań/cele szczegółowe: stały monitoring i dostosowywanie programów kształcenia do KRK; ocenę procesu kształcenia na kierunku; ocenę jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych; organizację zajęć dydaktycznych; ocenę realizacji założonych efektów kształcenia; dobór kadry dydaktycznej; wsparcie studentów w działalności naukowo dydaktycznej i społecznej; badanie kariery zawodowej absolwentów oraz stosowanie procedury antyplagiatowej.

Funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia wspierają: Senacka Komisja ds. Jakości Kształcenia (powołana Uchwałą Senatu nr 103/2013 z dnia 29 listopada 2013 r. z późn. zm.), Senacka Komisja ds. okresowej oceny nauczycieli akademickich (również Odwoławcza komisja oceniająca dla nauczycieli akademickich), Biuro Karier. Ponadto, decyzją Dyrektora Instytutu Ekonomii i Zarządzania powołany został w dniu 28 marca 2012 r. Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunkach kształcenia realizowanych w Instytucie Ekonomii i Zarządzania, do zadań którego należy: monitorowanie planu i programu studiów oraz dostosowywanie ich do standardów kształcenia i wymagań KRK; monitorowanie i ocena realizacji procesu kształcenia oraz stopnia osiągania efektów kształcenia; ocena: organizacji i jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych, kadry dydaktycznej pod kątem zaliczenia do minimum kadrowego oraz kompetencji do realizacji zadań dydaktycznych, a także ocena skuteczności wspierania studentów w działalności naukowo-dydaktycznej i społecznej; ponadto współpraca z Biurem Karier w zakresie badania karier zawodowych absolwentów.

Zarówno z posiedzeń Senackiej Komisji ds. jakości Kształcenia, jak i Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunku „zarządzanie” sporządzane są protokoły.

Podstawowymi metodami służącymi ocenie i zapewnieniu jakości kształcenia na kierunku „zarządzanie” są:

- ewaluacja zajęć dydaktycznych przez studentów - anonimowa, dobrowolna ankieta wypełniana po zakończeniu semestru lub po zakończeniu zajęć z danego przedmiotu zawierająca pytania o program kształcenia, kadre nauczającą, organizację procesu kształcenia i osiągnięte efekty uczenia się. Z badania ewaluacyjnego sporządza się raporty, z którymi zapoznają się również studenci;
- hospitacje zajęć dydaktycznych, które przeprowadzane powinny być raz do roku i którym powinni podlegać wszyscy nauczyciele akademicy. Celem hospitacji jest weryfikacja: zakładanych efektów kształcenia, trafności doboru strategii, metod kształcenia, środków dydaktycznych na zajęciach, sprawności organizacyjnej wykładowcy i jego merytorycznego przygotowania do zajęć, sposobu sporządzania i oceniania osiągnięć studentów oraz wartości wychowawczych zajęć. Z hospitacji sporządza się protokół, z którym zapoznaje się prowadzący zajęcia;
- okresowa ocena nauczycieli akademickich, w której uwzględnia się: wyniki ankiety ewaluacyjnej zajęć dydaktycznych, protokoły z hospitacji oraz działalność na rzecz rozwoju naukowego oraz społeczności akademickiej Uczelni;
- także ankieta o absolwentach Uczelni skierowana do pracodawców reprezentujących lokalny rynek pracy.

Wraz zmianami w WSZJK dokonanymi na mocy Uchwały Senatu Uczelni nr 99/2013 z dnia 29 listopada 2013 r., wprowadzono m.in. kwestionariusz ankiety pracodawcy dotyczącej oceny praktykanta PSW w Białej Podlaskiej. Zgodnie z informacjami uzyskanymi w toku oceny badanie dla kierunku „zarządzanie” przeprowadzone zostanie w niedalekiej przyszłości i „będzie miało na celu poprawę jakości kształcenia poprzez poznanie rzeczywistych oczekiwań pracodawców w

zakresie kompetencji, którymi powinien dysponować potencjalny kandydat do pracy oraz weryfikacji posiadanych już kompetencji przez studentów PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z ich przydatnością wobec oczekiwania pracodawców”.

Funkcjonujące w PSW Biuro Karier monitoruje od roku 2012 losy zawodowe absolwentów Uczelni. Badanie jest przeprowadzane po roku od ukończenia studiów, i powinno być powtarzane na tej samej grupie osób po 3 i 5 latach. Biuro Karier zajmuje się również współpracą z pracodawcami i organizacjami rynku pracy, a także gromadzi i udostępnia publikacje wydawnictw i materiały informacyjne związane z rozwojem osobistym i zawodowym oraz problematyką z zakresu rynku pracy.

W trakcie wizytacji analizie poddano faktyczny stopień realizacji poszczególnych szczegółowych celów. Wykorzystano przy tym możliwość uzyskania dodatkowych informacji w trakcie spotkania ZO z przedstawicielami uczelni związanymi z procesem zapewnienia jakości kształcenia.

Ustalono, iż w zakresie monitorowanie i dostosowanie programów kształcenia do KRK wykorzystywane są opinie studentów, którzy oceniają poszczególne zajęcia. Przedstawiono liczne wypełnione ankiety ocen poszczególnych przedmiotów. Analizie podlega ocena każdego nauczyciela raz w ciągu roku. Za lata 2012/13 oceniono 18 nauczycieli i 36 przedmiotów. Nie sformułowano natomiast procedury dotyczącej obowiązującej częstotliwości oceny zajęć oraz szczegółowych zasad ich przeprowadzania w stosunku. W treści ankiet nie uwzględniono dotychczas pytań dotyczących szczegółowych efektów kształcenia, czy oceny treści kształcenia, oraz form weryfikacji. Przedstawiciele uczelni poinformowali, iż obecnie zaplanowano przeprowadzenie badań ankietowych przy wykorzystaniu nowego kwestionariusza, które ma dotyczyć treści specjalności oraz zainteresowanie nowymi specjalnościami. Zostaną postawione pytania: czy zakładane efekty odpowiadają studentom i są realizowane? Narzędzie to ma być wykorzystywane w bieżącym roku akademickim. W zakresie działań związanych z weryfikacją wymagań egzaminacyjnych i zaliczeniowych wskazano na przeprowadzenie określonych przedsięwzięć. Przedstawiono Notatkę z informacją o weryfikacji prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych: zweryfikowano 3 przedmioty pod kontem kompletności prac zaliczeniowych, przeglądu treści prac zaliczeniowych, zgodność prac z kartami przedmiotów i z efektami kształcenia. Ujawniono pewne nieścisłości. Działanie takie właściwie wpisuje się w potrzebę stałego monitorowania sposobów weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku. Weryfikowano także nakłady pracy studentów przy pomocy ankiety. Dokonano dwóch takich badań. Wyniki raczej pokryły się z zakładanymi obciążeniami w kartach przedmiotów. Brak jednak w dokumentacji omówienia wyników na form odpowiednich ciał i formalnego wyciągnięcia wniosków z wyników przeprowadzonej procedury. Ocena jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych dokonywana była przede wszystkim w formie ankiety studenckiej. Pewną jej słabością jest brak w kartach oceny weryfikacji zgodności treści kształcenia z programem kształcenia. W zakresie praktyki oceny jakości zajęć dydaktycznych oraz kadry dydaktycznej przedstawiono dokumentację licznych hospitacji zajęć. Hospitacji podlegają wszyscy nauczyciele akademicy raz w roku. Sporządza się plan hospitacji, przedstawia się sprawozdanie i przedstawia się Zespołowi ds. jakości kształcenia. Jednakże nie przedstawiono dokumentacji w zakresie omawiania wyników hospitacji na forum Zespołu ds. jakości. W zakresie odpowiedniego doboru kadry dydaktycznej przedstawiono kompleksowy „Arkusze oceny pracownika dydaktycznego”. Składa się on z trzech części: działalność naukowo-badawcza; działalność dydaktyczna; działalność organizacyjna. Ważne, że w ocenie pracowniczej uwzględnia się wyniki ankiet studenckich i wyniki hospitacji. Opracowano instrukcję wypełnienia Arkusza oraz powołano komisję ds. oceny okresowej oraz regulamin komisji. Z punktu widzenia rozwoju kadry istotne jest także działanie komisja ds. opiniowania wniosków o przyznanie nagród finansowych i odznaczeń. Pewną słabością funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości jest brak procedury regulującej proces dyplomowania, który nie jest opisany w systemie zapewnienia jakości kształcenia. Z informacji uzyskanych od przedstawicieli uczelni uzyskano zapewnienie, iż obecnie wprowadzono „Komisję

do oceny prac dyplomowych”. Komisja miała dotychczas jedno spotkanie i pracuje nad określeniem wytycznych.

System upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia i uzyskiwanych efektów kształcenia można uznać za zadowalający. Jego podstawowymi elementami jest prezentowanie wyników w ramach prac ciał kolegialnych uczestniczących w systemie zapewnienia jakości kształcenia opisanych wyżej.

Można podsumować, iż jednostka wypracowała stosunkowo kompleksowy system zarządzania kierunkiem studiów, dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią w pewnym stopniu podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych. Aby zwiększyć zakres pozytywnego wpływu działań związanych z oceną jakości kształcenia na doskonalenie jakości kształcenia zasadne jest wypracowanie wydziałowych bardziej szczegółowych procedur zapewnienia jakości kształcenia, które w szczególności zapewniłyby wyciąganie wniosków i zapewniałyby dokonywanie systematycznych projakościowych zmian w programie kształcenia.

8.2).

W procesie opracowania i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku „zarządzanie” uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni: studenci, kadra dydaktyczna ocenianego kierunku, organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni, Uczelniany oraz kierunkowy zespół ds. jakości kształcenia, jak i interesariusze zewnętrzni tj. m.in. pracodawcy reprezentujący lokalny rynek pracy wchodzący w skład Konwentu.

Z przedłożonych dokumentów wynika, że Uczelnia spełnia wymogu § 67 ust. 4 oraz § 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi o reprezentowaniu studentów w co najmniej 20% w organach kolegialnych.

Samorząd studencki deleguje swoich przedstawicieli także do prac w Komisjach Dyscyplinarnych. Zgodnie z wymogiem art. 161 ust.2. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym regulamin studiów jest uzgadniany z samorządem studenckim.

Samorząd Studencki posiada wiedzę na temat działalności Parlamentu Studentów RP oraz jego aktualnych inicjatyw. Przedstawiciele Samorządu uczestniczą w konferencjach organizowanych przez PSRP.

Z drugiej strony podczas spotkania z Zespołem oceniającym PKA studenci nie wykazali dużego zainteresowania kwestią jakości kształcenia. Ich wsparcie opiera się głównie na uczestnictwie przedstawicieli Samorządu na spotkaniach komisji ds. jakości kształcenia.

Udział nauczycieli akademickich w procesie zapewnienia jakości kształcenia realizuje się przez ich udział w dyskutowanych wyżej ciałach kolegialnych. Udział interesariuszy zewnętrznych zapewniony jest przede wszystkim za pośrednictwem działającego na uczelni Konwentu. Należy w tym ostatnim przypadku przypomnieć wzmiankowany wyżej fakt, iż Konwent nie zajmował się dotychczas bezpośrednio problemem zgodności efektów kształcenia na kierunku *zarządzanie* z potrzebami rynku pracy. Natomiast tą lukę właściwie wypełniły wyniki projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pt. „Przejdźmy do praktyki! – Pilotażowa ścieżka przygotowania studentów kierunku *Zarządzanie* do wejścia na rynek pracy”. W ramach projektu m.in. prowadzono badania panelowe na grupie 150 pracodawców z terenu powiatu bialskiego mające na celu określenie, jakie kompetencje są pożądane na lokalnym rynku pracy oraz na grupie studentów kierunku *zarządzanie* uczestniczących w projekcie dotyczące tego jakiego rodzaju kompetencje chcieliby rozwijać w toku studiów. Analiza wyników badań umożliwi weryfikację programu kształcenia na kierunku *Zarządzanie* pod kątem spełniania oczekiwań pracodawców i studentów. Ważne jest zapewnienie aby podobne formy uwzględniania opinii interesariuszy zostały na trwałe wkomponowane w system zapewnienia jakości kształcenia w kontekście kierunku *zarządzanie*.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+/-		+/-	+
umiejętności	+	+	+/-		+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+/-		+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego(ocena: w pełni)

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Jednostka wypracowała stosunkowo kompleksowy system zarządzania kierunkiem studiów, dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią w pewnym stopniu podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych. Aby zwiększyć zakres pozytywnego wpływu działań związanych z oceną jakości kształcenia na doskonalenie jakości kształcenia zasadne jest wypracowanie wydziałowych bardziej szczegółowych procedur zapewnienia jakości kształcenia, które w szczególności zapewniłyby wyciąganie wniosków i zapewniałyby dokonywanie systematycznych projakościowych zmian w programie kształcenia.

8.2) W procesie opracowania i doskonalenia jakości kształcenia uczestniczą zarówno interesariusze wewnętrzni: studenci, kadra dydaktyczna ocenianego kierunku, organy kolegialne i jednoosobowe. Został zapewniony szeroki udział interesariuszy zewnętrznych, jednak ważne jest aby przyjęte formy związane z realizacją projektu współfinansowanego ze środków UE uwzględniania opinii interesariuszy zostały na trwałe wkomponowane w system zapewnienia jakości kształcenia w kontekście kierunku *zarządzanie*.

9. Podsumowanie przewodniczący z zespołem

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1	Koncepcja rozwoju kierunku			X		
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe		X			
5	Infrastruktura dydaktyczna		X			

6	Prowadzenie badań naukowych					
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Cele, specyficzne i szczegółowe efekty kształcenia ocenianego kierunku zarządzanie są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego i wykazują niezbędną spójność. Zapewniona jest możliwość osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia. Program kształcenia spełnia wymagania nauki w zakresie obszaru nauki, dziedziny nauki i dyscyplin naukowych do których odnoszą się efekty kształcenia. Zawarte w nim treści kształcenia odpowiadają oczekiwaniom w zakresie współczesnej wiedzy i umiejętności odnoszących się do kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunku *zarządzanie*. System weryfikacji efektów kształcenia jest kompletny, obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia oraz wszystkie etapy kształcenia. Kadra jest dobrze przygotowana, liczba i struktura kwalifikacji pracowników naukowo – dydaktycznych prowadzących zajęcia sprzyja właściwemu osiągnięciu zakładanych celów kształcenia. Baza materialna jest adekwatna z punktu widzenia możliwości osiągania zakładanych efektów kształcenia. Jej rozwój jest jednak pożądanym w zakresie zasobów bibliotecznych, które obecnie można ocenić jedynie jako dostateczne.

Wątpliwości występują w następujących obszarach:

1. Koncepcja rozwoju kierunku

Podstawowym wyzwaniem z punktu widzenia rozwoju kierunku jest jego wkomponowanie w strategię rozwoju uczelni i wydziału. Aktualna strategia nie eksponuje jego roli. Wysoce praktyczny charakter przyjętych specjalności nie w pełni jest spójny z ogólnoakademickim profilem kształcenia. Kierunek musi dopiero poszukiwać swojego miejsca w nowo tworzonej koncepcji strategicznej na poziomie uczelni i wydziału. Przy czym nie można stwierdzić, iż istnieje już jasna koncepcja roli kierunku *zarządzanie* w strategii uczelni. W tym procesie warto rozważyć szersze włączenie Konwentu w proces ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku oraz lepsze dokumentowanie relacji z innymi interesariuszami zewnętrznymi.

Należy rekomendować opracowanie nowej strategii uczelni i/lub Wydziału, w ramach której jednoznacznie ujęto by rolę kierunku *zarządzanie* oraz bardziej jednoznacznie określono jego pożądanym profil kształcenia (praktyczny czy ogólnoakademicki).

2. Cele i efekty kształcenia

W zakresie formułowania celów i efektów kształcenia występują uchybienia na poziomie efektów szczegółowych/przedmiotowych. Niektóre z efektów szczegółowych zostały odniesione jednocześnie do efektów kierunkowych z zakresu wiedzy i z zakresu umiejętności. Niektóre pojedyncze efekty szczegółowe odniesiono do łącznie kilkunastu efektów kierunkowych. Należy to

ocenić jako zbyt obszerne określenie efektu szczegółowego i poszukiwanie zbyt wielu odniesień do efektów kierunkowych. Niezasadne jest też wskazanie, że np. jeden efekt szczegółowy odpowiada aż 8 efektom kierunkowym w zakresie wiedzy i 5 w zakresie umiejętności. Niewłaściwe są wskazane w kartach przedmiotów odniesienia treści programowych do szczegółowych efektów kształcenia obejmujące w szeregu przypadkach podanie zbyt wielu odniesień.

Należy rekomendować zweryfikowanie ujęcia efektów szczegółowych w kartach przedmiotów, a w szczególności ich powiązań z efektami kierunkowymi i treściami kształcenia.

Uczelni nie ma regulacji wewnętrznych w zakresie określania i zatwierdzania tematów prac dyplomowych oraz ich powiązania ze specjalnością naukową promotorów i recenzentów.

Należy rekomendować sformułowanie szczegółowych przepisów wewnętrznych regulujących proces dyplomowania.

3. Program studiów.

Występują minimalne uchybienia w zakresie programu studiów. Uchybieniem jest nieznacznie niższy niż wymagany udział przedmiotów do wyboru (28,3 % ich łącznej liczby przyjętej dla kierunku a więc mniej od wymaganych 30%). Zastrzeżenia budzi też zbyt późna realizacja kilku przedmiotów podstawowych oraz zbyt wczesna praktyki zawodowej.

Należy rekomendować drobne korekty programu studiów w zakresie udziału przedmiotów do wyboru oraz sekwencji niektórych przedmiotów, w szczególności praktyki zawodowej.

Uwaga: jeżeli wyjaśnienia przedstawione w odpowiedzi na raport lub we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy z wizytacji będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy syntetycznie omówić wyjaśnienia, dokumenty i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Rektor uczelni pismem z dnia z dnia 5 maja 2014 roku odniósł się do uwag zawartych w raporcie z wizytacji.

W zakresie kryterium 1 wskazano, iż Rada Wydziału nauk Ekonomicznych i Technicznych Uchwałą nr 2/2014 z dnia 17. 02.2014 roku powołała Wydziałową Komisję do opracowania ogólnych kierunków działalności i rozwoju Wydziału Nauk Ekonomicznych i Technicznych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Stwierdzono, iż Komisja obecnie pracuje nad wytycznymi do strategii rozwoju Wydziału i uczelni, w których zostanie uwzględniona rola kierunku zarządzanie. Zadeklarowano, iż prace nad strategią rozwoju Wydziału zostaną zakończone do końca roku akademickiego.

Z informacji zawartych w piśmie Rektora wynika, iż podjęto ponadto działania zmierzające do szerszego angażowania interesariuszy zewnętrznych w kształtowanie koncepcji kształcenia. Zaplanowano posiedzenie konwentu, na którym zostanie poddana konsultacjom koncepcja kształcenia na kierunku zarządzanie. Dokonano korekt w zakresie modyfikacji specjalności „eurobiznes” oraz zaproponowano wprowadzenie nowej specjalności związanej z logistyką. Podjęte działania należy ocenić jednoznacznie pozytywnie co upowaznia do zmiany oceny kryterium na „w pełni”

We wzmiankowanym piśmie do PKA Rektor uczelni poinformował, iż dokonano przeglądu wszystkich kart przedmiotów i wprowadzono w odpowiedzi na uwagi Zespołu Oceniającego korekty. Do pisma załączono wszystkie karty przedmiotów, a ich przegląd potwierdził, iż wyeliminowano w nich stwierdzone w trakcie wizytacji uchybienia. W piśmie przedstawiono

informacje o dokonanych zmianach w zakresie uregulowania procesu dyplomowania, które obecnie tworzą właściwe warunki zapewniające możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Dokonane korekty pozwalają na zmianę oceny kryterium 2 na „w pełni”

Tabela nr 3 Przewodniczący

Kryterium	`Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Koncepcja rozwoju kierunku		X			
Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			